

FLYKTNING- REGNSKAPET 2016

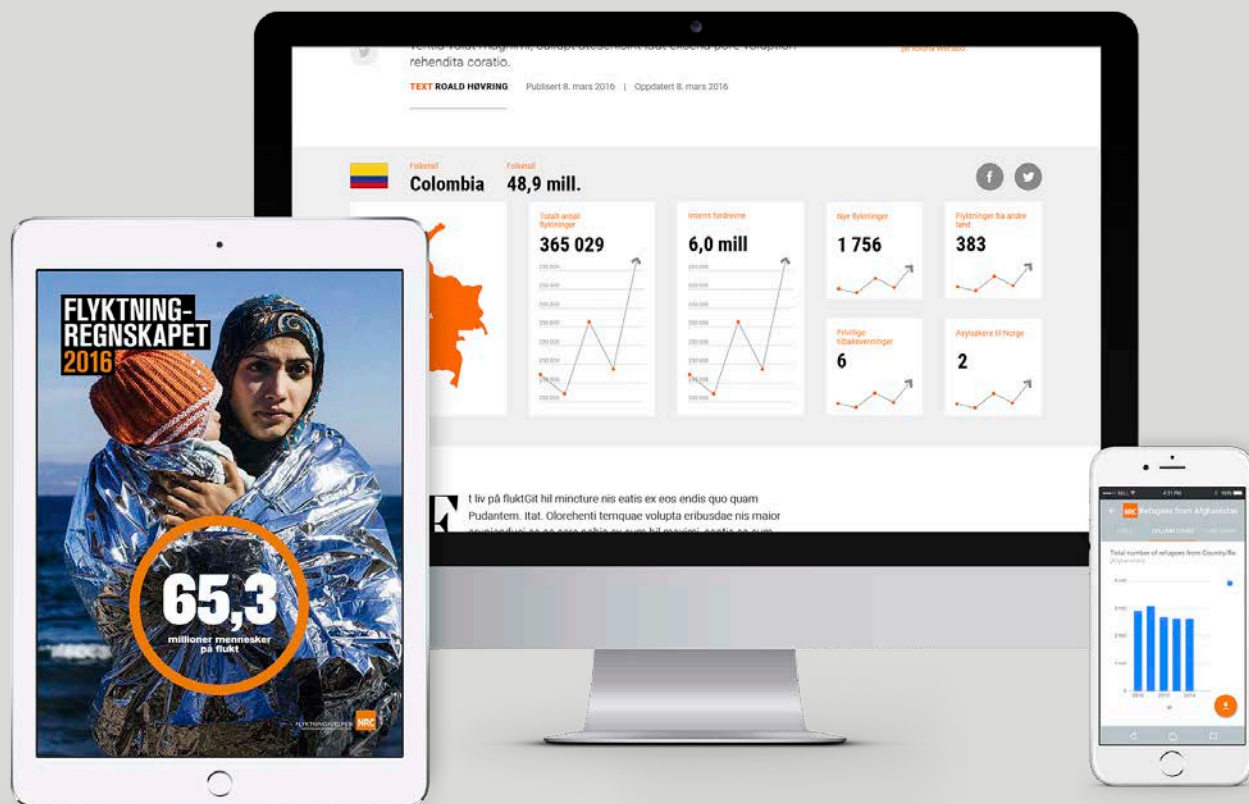
65,3

millioner mennesker
på flukt

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

NRC

76 landprofiler – Artikler – Statistikk – Historier – Analyser

Flyktningregnskapet er fra i år å finne på digitale plattformer. Se mer på våre nye nettsider!

Mer om mennesker på flukt på flyktninghjelpen.no

KOLOFON

ANSVARLIG REDAKTØR

Jan Egeland

REDAKTØR

Richard Skretteberg

REDAKSJON

Merete Lindstad
Thale Solnørdal Jenssen
Eline Anker
Ingrid Sande Larsen

BIDRAGSYTERE (NETT OG PRINT)

Harriet Rudd
Tiril Skarstein
Eirik Christophersen
Pål Nesse
Roald Høvring
Ragnhild Holmås
Lisbet Jære
Marianne Alfsen
Nina Birkeland
Øivind Fjeldstad
Hanne Eide Andersen
Natasja Haug Rupesinghe

STATISTIKK

Eirik Christophersen
Eline Anker
Stian Abrahamson

DESIGN

Spoon

TRYKK

Gamebyen Grafisk

FORSIDEFOTO

NTB SCANPIX/AFP/
Dimitar Dilkoff

TAKK TIL

Alle ansatte i Flyktninghjelpen som har bidratt til årets rapport

ISSN 1504-0216
ISBN 978-82-7411-246-9

Redaksjonen avsluttet
7. juni 2016

Les mer: www.nrc.no

UTGIVER

Flyktninghjelpen
Prinsens gate 2, 0152 Oslo
Tlf. 23 10 98 00
E-post: nrc@nrc.no

© Flyktninghjelpen 2016
Utgitt med støtte fra Norad og
Utenriksdepartementet.

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

Det står på viljen

Arets Flyktningregnskap viser at 65,3 millioner mennesker er på flukt fra krig og konflikt. Det er vanskelig å ta tallene inn over seg, men vi må aldri glemme at det handler om 65,3 millioner individer tvunget til å forlate sine hjem. Halvparten er barn.

Vi må også erkjenne at mennesker på flukt fortsatt hverken får den hjelpen eller den beskyttelsen de trenger. Tallene viser et økende gap mellom behovene for humanitær hjelp og vern mot overgrep, og hvor mye freds- og menneskerettsarbeid som faktisk utføres. Menneskeliv går tapt i områder rammet av konflikt, fattigdom og klimaendringer fordi ressursene er for små og hjelpetiltakene kommer for sent. Grunnleggende problemer

forblir uløste, gamle konflikter blusser opp igjen, de som er drevet på flukt kan ikke vende hjem.

De siste årene har sivile igjen i økende grad blitt rammet av krigshandlinger. I Syria får 600.000 mennesker i beleirede byer ikke forlate krigssonen og nektes tilgang til mat, medisiner og helsehjelp. Krigførende parter har det største ansvaret, men verdens ledere og regionale supermakter må ta større ansvar for at konflikt og overgrep ikke eskaleres og fortsetter i lang tid.

I Flyktningregnskapet finner du fakta og dokumentasjon om verdens flyktningsituasjon. Innsikt er en forutsetning for at de som trenger det skal få hjelp og beskyttelse. Vi trenger politikere med lederskap som kan forebygge flukt og sikre

retur slik at vi unngår nye år med rekordhøye flykntningtall. Vi må motvirke at hjelpen per individ på flukt og antallet plasser for gjenbosetting og asyl i trygge land går ned.

Vi håper at Flyktningregnskapet blir et viktig redskap i arbeidet for å forsvare rettighetene til mennesker på flukt og gi dem beskyttelse, assistanse og verdighet.

Riktig god lesning!

Jan Egeland

Jan Egeland, generalsekretær i Flyktninghjelpen

24,5 millioner

mennesker er på flukt fra sitt eget land. Det er nesten 30 prosent flere enn ved inngangen til 2013.

65,3

millioner mennesker på flukt

40,8 millioner

er på flukt i sitt eget land. Over halvparten av de som ble fordrevet i 2015 kommer fra tre land: Syria, Irak og Jemen.

Mennesker på flukt siste ti år

Det globale flyktningbildet

Totalt var 65,3 millioner mennesker på flukt i 2015. Det er en økning på 5,8 millioner sammenliknet med 2014. Både antall flyktninger som har krysset en landegrense og antall internt fordrevne er det høyeste som er registrert så lenge det har eksistert pålitelig statistikk.

Tekst: Richard Skretteberg, seniorrådgiver i Flyktninghjelpen

Tallene gjelder for inngangen til hvert år og er summen av flyktninger og internt fordrevne. Fram til 2007 var U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI) brukt som kilde for antall flyktninger, mens tallene fra 2008 og framover baserer seg på statistikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA). Tallene for årene før og etter 2008 er derfor ikke direkte sammenliknbare. I 2010-2016 inkluderer tallet også asylsøkere som ennå ikke har fått søknaden endelig behandlet. Dette utgjør over 3,2 millioner ved inngangen til 2016.

Dermed fortsetter den negative trenden vi har sett siden 2013. Aldri har tallene på fordrevne vært høyere siden slutten av andre verdenskrig. Til sammenlikning var totaltallene på flyktninger og internt fordrevne i 2006 litt over 35 millioner.

Et kjennemerke for dagens situasjon er store, samtidige humanitære kriser. Tre land alene, Syria, Irak og Jemen, stod for over halvparten av antallet nye interne fordrivelser i 2015. Det er liten optimisme i arbeidet med å få til en politisk løsning i noen av disse landene. Konfliktene står i fare for å bli fastlåste, langvarige kriser med enorme humanitære lidelser og uforutsigbare politiske konsekvenser.

I Afrika ser vi at tallene holder seg stabilt høye. Også her er hovedårsaken at de langvarige konfliktene ikke har fått en politisk løsning. Flere konfliktfylte afrikanske land er også svært hardt rammet av El Niño-effekten, som har ført til tørke og stor matmangel. Dette gir økte spenninger i sårbare stater med få ressurser til å møte utfordringene.

ET KJENNEMERKE FOR DAGENS SITUASJON ER STORE, SAMTIDIGE HUMANITÆRE KRISER.

Organisert kriminalitet gjennom menneskesmugling og menneskehandel er milliardindustrier som finansierer væpnede grupper, destabiliserer stater og kynisk utnytter mennesker på flukt. I Mellom-Amerika er vold knyttet til narkotrafikk en direkte årsak til at mennesker fordrives. Mange er mindreårige barn på flukt fra kriminelle gjenger.

65,3 millioner mennesker på flukt er «rekord». Samtidig ser vi et rekordstort gap mellom behovet for nødhjelp og tilgjengelige ressurser.

40,8 millioner er flyktninger i eget land

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Syria	6,6 millioner
Colombia	6,3 millioner
Irak	3,3 millioner
Sudan	3,2 millioner
Jemen	2,5 millioner
Nigeria	2,1 millioner
Sør-Sudan	1,7 millioner
Ukraina	1,7 millioner
DR Kongo	1,5 millioner
Pakistan	1,5 millioner

Kilde: IDMC

24,5 millioner har flyktet over en landegrense

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

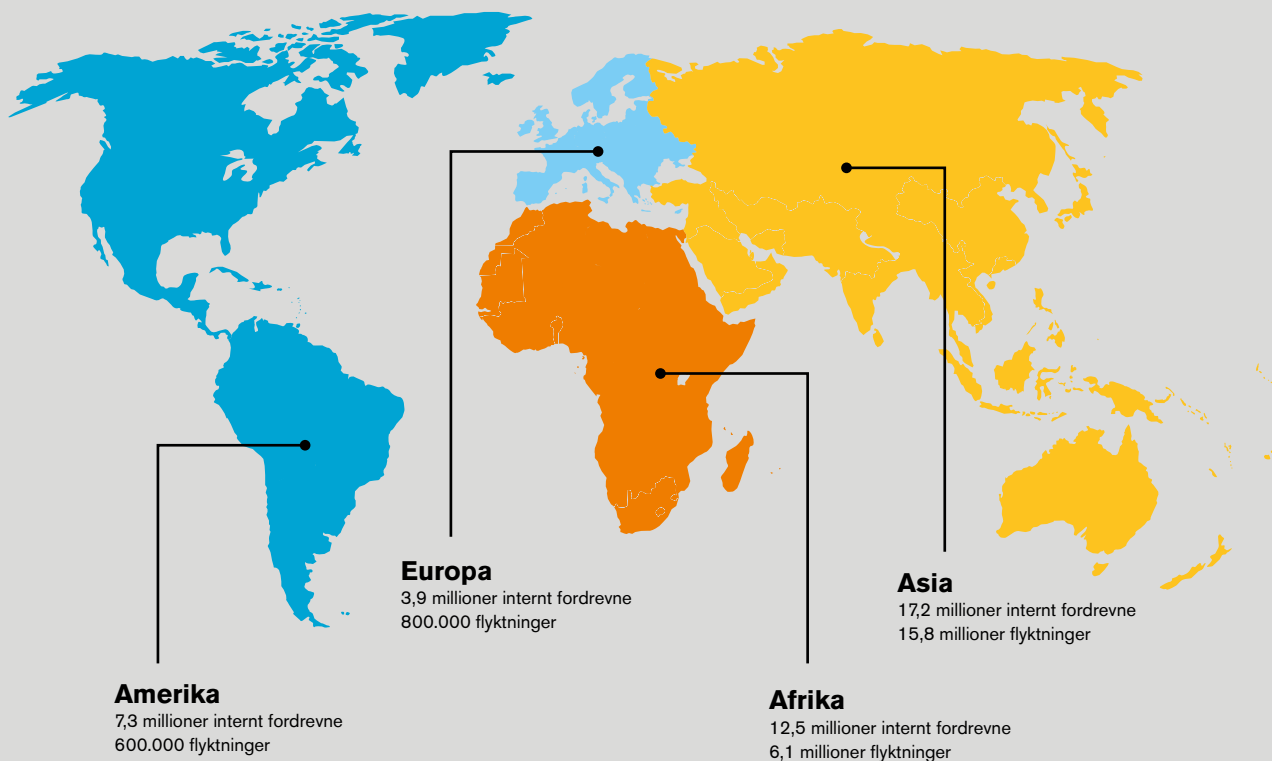
Palestina	5,3 millioner
Syria	5,1 millioner
Afghanistan	2,9 millioner
Somalia	1,2 millioner
Sør-Sudan	0,8 millioner
Sudan	0,7 millioner
DR Kongo	0,6 millioner
Myanmar	0,5 millioner
Den sentralafrikanske republikk	0,5 millioner
Irak	0,5 millioner

Kilde: UNHCR og UNRWA

Foto: NTB SCANPIX/EPA/Odd Andersen

Flyktninger og internt fordrevne fordelt på verdensdel

Internt fordrevne fordelt på verdensdel

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE	
Afrika	12,5
Amerika	7,3
Asia (inkl. Midtøsten og Oseania)	17,2
Europa	3,9
Verden totalt	40,8

Tallene gjelder ved inngangen til 2016. Avviket i totalsummen skyldes avrunding.
Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Flyktninger etter opprinnelsesregion

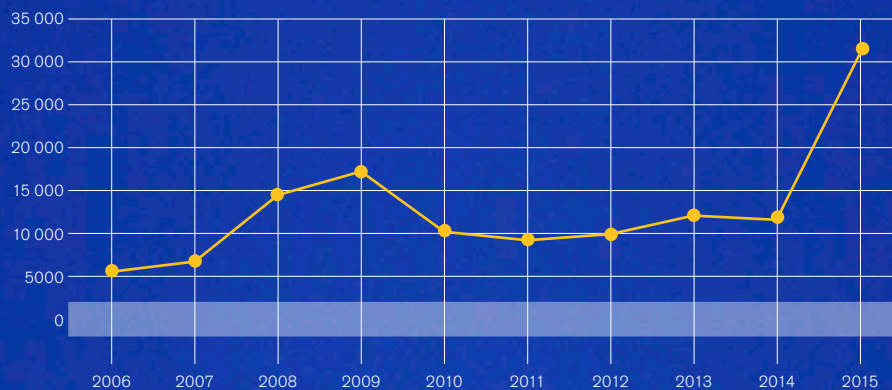
LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA	
Afrika	6,1
Amerika	0,6
Asia (inkl. Midtøsten)	15,8
Europa	0,8
Diverse / Statsløse	1,2
Verden totalt	24,5

Tallene gjelder ved inngangen til 2016.
Tallene for Asia inkluderer Midtøsten og Oseania.
Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA).

Overføringsflyktninger til Norge etter statsborgerskap, innvilgelser og ankomster, 2015

Statsborgerskap	Innvilgelser	Ankomster
Syria	2.047	1.684
Afghanistan	359	347
DR Kongo	36	195
Statsløs	27	24
Iran	20	0
Eritrea	10	15
Sudan	9	28
Etiopia	8	10
Somalia	0	33
Rwanda	0	10
Burundi	0	9
Andre	28	28
Total	2.544	2.383

Asylsøkere til Norge 2006-2015

Kilde: UDI

KOM OVER STORSKOG: Asylsøkere i ankomstsenteret for flyktninger i Kirkenes.

Foto: NTB SCANPIX/Cornelius Poppe

Verdens ti mest neglisjerte fluktkriser

Millioner av mennesker fordrevet fra sine hjem lider unødvendig fordi de ignoreres både politisk og humanitært.

Tekst: Richard Skretteberg, seniorrådgiver i Flyktninghjelpen
og Thale Solnørdal Jenssen, redaksjonsmedarbeider i Flyktninghjelpen

KRITERIER

Hvert år lanserer Flyktninghjelpen en liste over fluktkriser verden har sviktet. Den bygger på et sett med kriterier som plasserer nettopp disse krisene øverst på lista over neglisjerte fluktkriser. Alle kriteriene gjelder ikke nødvendigvis for hver enkelt av krisene på lista, men alle bidrar til at mennesker på flukt blir ignorert og glemt.

Mangel på politisk vilje

Folk på flukt opplever mange steder at myndigheter eller væpnede grupper benekter deres desperate situasjon og hindrer humanitære aktører i å komme fram med hjelp til dem som trenger det. Dette kriteriet omfatter også stormakter som mangler politisk vilje til å finne en løsning på krisen fordi det ikke passer med deres politiske dagsorden.

Manglende økonomisk støtte

Hvert år sender FN og humanitære samarbeidspartnere ut appeller hvor de anslår hvor mye penger som behøves for å gi god hjelp til alle som rammes av humanitære kriser. De neglisjerte krisene er ofte langvarige, og erfaringer viser at villigheten til å bevilge penger synker etter som tiden går.

Liten medieoppmerksomhet

Mediene skriver helst om dagsaktuelle saker og dramatiske hendelser og mister fort interessen for kriser som varer over tid.

Få eller ingen humanitære aktører

Årsaker til fravær av humanitær hjelp kan være mangel på finansiering, en vanskelig sikkerhetssituasjon som begrenser tilgangen til konfliktens ofre og generelt liten oppmerksomhet om situasjonen.

Vedvarende krise

Når en krise blir langvarig, blir det både vanskeligere å finne en løsning på konflikten og å skaffe penger til det humanitære arbeidet. Konsekvensen blir mer lidelse og mindre framtidshåp for mennesker på flukt.

1 SAHEL

Verdens største sammenhengende kriseområde

Væpnede konflikter, ekstrem fattigdom, terrorgrupper, organisert kriminalitet, store flyktning- og migrasjonsstrømmer og kronisk matmangel har preget dette enorme området i årevis. I tillegg kommer svake statlige institusjoner, porøse grenser, sterk befolkningsvekst og klimaendringer. Det er summen av alle disse årsaksforklaringene som gjør situasjonen uhyre sammensatt og utfordrende. Økt oppmerksomhet rundt krisen i Sahel vil være avgjørende både for å redde liv og hindre at stater kollapser.

En region - felles problemer

Sahel er en enorm region som strekker seg nesten helt på tvers over det afrikanske kontinentet. Den rommer flere av verdens absolutt fattigste og mest sårbare land. Landegrensene tegnet med linjal av europeiske kolonister er så porøse at de i praksis spiller liten rolle. Terrorgrupper og kriminelle nettverk har få problemer med å operere på tvers av grensene.

For store deler av befolkningen i Sahel betyr etniske og religiøse bindinger langt mer enn deres nasjonale identitet. Regionen har vært møtested mellom Nord-Afrikas rundt 500 millioner muslimer og de 500 millioner kristne sør for Sahara. Gjennom mange århundrer har disse gruppene levd i fredelig sameksistens.

Men marginalisering, fattigdom og liv uten framtidshåp har i tiår vært realiteten for flertallet av befolkningen i Sahel. Dette utnytter de militante gruppene uten at de overhodet er noe svar på deres problemer.

Humanitær krise

Ifølge FNs kontor for koordinering av humanitært arbeid, OCHA, vil 23,5 millioner mennesker i Sahel-regionen lide av matmangel i 2016 til tross for bedre avlinger siste år. 5,9 millioner barn lider av alvorlig underernæring, 70 prosent av

Landprofiler på flyktninghjelpen.no

disse befinner seg i **Tsjad, Mali og Niger**. Årsaken er

FLYKTER FRA TERROR: En kvinne sitter foran et telt i flyktningleiren Assaga i sørøst-Niger. Hit flykter folk fra Nigeria og fra islamistgruppen Boko Haram, som truer stabiliteten i hele regionen.

Foto: NTB SCANPIX/AFP PHOTO/Boureima Hama

først og fremst spredningen av de væpnede konfliktene, og spesielt i områdene rundt Tsjadsjøen er situasjonen svært alvorlig. Boko Haram truer stabiliteten i hele regionen. Dette berører 30 millioner mennesker i de fattigste områdene i Kamerun, Tsjad, Niger og Nigeria.

Hyppigere tørke, noen ganger etterfulgt av flom, gjør befolkningen og statene enda mer sårbare. Kampen om stadig færre ressurser fører til spenninger mellom nomader (muslimer) og fastboende bønder (ofte andre etniske grupper og noen steder kristne). Dette utnyttes av grupper for å skape splid etter religiøse skillelinjer. Dette viser hvordan parallelle og pågående kriser påvirker og forsterker hverandre.

Eskalerende konflikter har ført til at antallet mennesker på flukt har tredoblet seg på under to år. I desember 2015 var 4,5 millioner mennesker fordrevet fra sine hjem.

SAHEL PÅ BUNNEN

Hvert år lager FN en humanitær utviklingsindeks som måler levekårene i 188 land. Indeksen baserer seg på gjennomsnittlig levealder, muligheter for skolegang og brutto nasjonalprodukt.

Norge står som nummer én. Vi må langt ned på lista for å finne de ni landene i Sahel.

- 152 Nigeria
- 153 Kamerun
- 156 Mauritania
- 170 Senegal
- 175 Gambia
- 179 Mali
- 183 Burkina Faso
- 185 Tsjad
- 188 Niger

Kilde: FNs utviklingsprogram

Mangel på humanitære midler

Framveksten av terrornettverk, store flyktning- og migrasjonsstrømmer gjennom Sahara i retning Middelhavet og akutte humanitære kriser har tvunget fram økt internasjonal interesse for utviklingen i Sahel. Dette har resultert i militære intervensjoner i Mali og Den sentralafrikanske republikk, som ligger i Sahelbeltets utkant. Men militære intervensjoner er kun verktøy som kan gi kortsiktige løsninger. De dypereliggende årsakene må løses på det politiske plan.

**FORTSATT ER DEN
HUMANITÆRE
RESPONSEN LANGT
FRA I SAMSVAR MED
DE HUMANITÆRE
BEHOVENE.**

Men fortsatt er den humanitære responsen langt fra i samsvar med de humanitære behovene. I desember 2015 bad FN og humanitære samarbeidspartnere om to milliarder dollar i sin humanitære appell for Sahel. Per 11. mars 2016 hadde man mottatt seks prosent av beløpet. Dette viser at verdens største sammenhengende kriseområde er neglisjert, og utviklingen gir liten grunn til optimisme.

Terrornettverk

Væpnede islamistgrupper, både Al-Qaida Maghreb (AQIM) i Mali og Boko Haram i Nigeria, rekrutterer eller kidnapper fattige lokale ungdommer på tvers av landegrensene. Riktignok er ikke mili-

tante utgaver av islam, som brukes politisk, noe nytt. Allerede på 1800-tallet kjempet jihad-inspirerte grupper mot britene i Sudan. Men etter den kalde krigen er de fleste politiske ideologiene borte. I det ideologiske tomrommet finner jihadistene grobunn for rekruttering. De kan rekruttere en selvmordsbomber mot å betale familien hans 50 euro.

AQIM, med bakgrunn fra islamistiske opprørere i Algerie på 1990-tallet, brukte år på å slå røtter i det marginaliserte Nord-Mali. Samarbeid med kriminelle smuglernetter ga store inntekter, og de bygget opp en sterk organisasjon nærmest uten at det internasjonale samfunnet registrerte det. En konsekvens av krigen mot Gaddafi var en forverret sikkerhetssituasjon i Nord-Mali, Niger, Mauritania og Nigeria. Libya under Gaddafi hadde rekruttert både arbeidskraft og soldater blant folk fra Sahel-regionen. Etter krigen vendte mange hjem, noen med våpen. Mange av disse har siden latt seg rekruttere til ulike islamistgrupper. Krigen fjernet også Gaddafi, Al-Qaidas viktigste motstander i Nord-Afrika. Dessuten mistet tusenvis av familier i Sahel sine inntekter da deres familiemedlemmer måtte flykte fra Libya etter Gaddafis fall.

Boko Haram, som til forskjell fra AQIM har lovet lojalitet til IS, har sitt utspring i Nigerias fattigste og mest marginaliserte områder i nordøst. Her brukte de år på å slå røtter før de gikk til væpnet kamp i 2009. Oppmerksomheten mot

30.000.000

Boko Haram truer stabiliteten for **30 millioner** mennesker i de fattigste områdene i Kamerun, Tsjad, Niger og Nigeria.

denne delen av Nigeria, både fra nasjonale myndigheters og det internasjonale samfunnets side, kom først da terroraksjonene startet. I dag gjennomfører Boko Haram også angrep inne i nabolandene Niger, Tsjad og Kamerun.

Sirkelen av kriser må brytes

Den humanitære krisen nordøst i Nigeria, i grenseområdene i flere av nabolandene, i Nord-Mali og i Sahels nærområder som Darfur i Sudan, Den sentralafrikanske republikk og Libya har vært en realitet i flere år. Vesten har flere steder reagert ved å vise militære muskler. Bak ligger frykten for en destabilisering av det oljerike Nigeria, trusler mot urangruvne i Niger og bekymringen for at vi bare har sett begynnelsen på flyktning- og migrasjonsstrømmene. Dette er et scenario Vesten frykter. Men skal sirkelen av stadig tilbakevendende kriser brytes, er det politiske løsninger og sivilsamfunnet som må prioriteres.

Det snakkes nå innenfor FN-systemet stadig oftere om å vektlegge arbeidet med å forebygge flukt og konflikt. Altfor ofte har vi sett at problemer bygges opp over tid, men at responsen fra det internasjonale samfunnets side i beste fall skjer når krisen er et faktum.

På sikt vil det også i Sahel være befolkningen som vil være de viktigste endringsaktørene. Men nå trenger de hjelp for å holde sulten på avstand og at staten de bor i, ikke kollapser. Først når flyktningene kan komme hjem og ungdommen får framtidshåp, vil **menneskesmuglerne og terrorgruppene** miste

sitt marked. Sahel vil ha behov for hjelp og støtte i tiår. Det er avgjørende å utvikle helhetlige strategier uten ansvarsfraskrivelse og gråsoner mellom humanitær assistanse og bistand. Så langt har det internasjonale samfunn langt fra bestått denne testen.

Mer på
flyktinghjelpen.no

23.500.000

23,5 millioner mennesker i Sahel-regionen vil lide av matmangel i 2016.

2 JEMEN

Den verste humanitære krisen

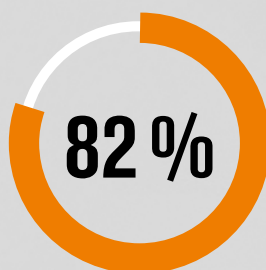
Den humanitære krisen i Jemen er verdens verste sett i forhold til andelen av befolkningen som er rammet. 21,2 millioner mennesker, 82 prosent av befolkningen, har behov for humanitær hjelp.

Jemen har lenge vært det fattigste landet på den arabiske halvøy, og nå er mangelen på beskyttelse, mat, vann og medisiner akutt. Dette har spesielt rammet mennesker på flukt. I følge FN mangler 14,4 millioner mennesker tilgang på nok mat. Den vanskelige sikkerhetssituasjonen har gjort det svært vanskelig for humanitære aktører å nå fram til ofrene for konflikten med nødhjelp. Mediedekningen og det internasjonale samfunnets oppmerksomhet har ikke vært rettet mot landet i lang tid.

Mens amerikanerne femdoblet og britene doblet den militære støtten til terrorbekjempelse i Jemen fra 2006 til 2009, har FNs humanitære appeller for Jemen ikke økt i takt med behovene. I april 2016 meldte FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA) at det kun hadde fått inn 13 prosent av den nødvendige finansieringen for 2016.

Heller ikke krisen i Jemen er ny.

Siden 2004 har kamphandlinger mellom den shiamuslimske Al-Houthi-bevegelsen og regjeringsstyrker ført til en humanitær krise nord i landet. Konflikten eskalerte høsten 2014, og våren 2015 innledet en koalisjon ledet av Saudi-Arabia luftangrep mot opprørsbevegelsen. I tillegg utfører stadig Al-Qaida og IS angrep i landet og er i dag sterkere til stede enn noen gang.

82 prosent av befolkningen trenger humanitær hjelp.

JEMEN: Barn flykter fra hovedstaden Sanaa i april 2015 etter saudiarabiske luftangrep.

Foto: NTB SCANPIX/REUTERS/Khaled Abdullah

3 LIBYA

Kaos hindrer hjelpearbeidet

Den politiske krisen og økende vold rammer befolkningen i Libya stadig hardere. Det blir begått menneskerettighetsbrudd i stor skala, og nærmere 2,5 millioner mennesker har behov for nødhjelp og beskyttelse. I april 2016 hadde FN kun fått dekket 12 prosent av sårt trengte nødhjelpspenger til landet. Mangel på ressurser og stor grad av konflikt og vold hindrer nødhjelpsarbeidet. Dette går ut over tilgangen på mat, vann og helsehjelp for sivilbefolkningen, internt fordrevne, flyktinger og migranter i landet som venter på å reise videre mot Europa. Kaoset i Libya har også forverret sikkerhetssituasjonen i det sårbare Sahel-beltet og i grenseområdene til Tunisia. Medienes interesse for krisen i Libya er mindre nå enn under NATOs bombing av landet i 2011.

KUN 12 PROSENT AV BEHOVET FOR PENGER TIL NØDHJELP ER DEKKET.

Libya er likevel politisk viktig. Det ligger midt i ruta til flyktinger og migranter på vei til Europa og har strategisk betydning i kampen mot IS' frammarsj i Nord-Afrika. Derfor vil vi trolig høre mer om Libya i tiden som kommer.

Det anslås at det finnes mellom 1500 og 2000 væpnede grupper i Libya.

Foto: NTB SCANPIX/EPA/Nyunt Win

MYANMAR: En rohingya-kvinne gråter etter en brann som rammet en leir for internt fordrevne i Rahkine-staten i Myanmar.

Foto: Flyktningshjelpen/Becky Bakr Abdulla

IRAK: Disse to er blant de mange som flyktet fra kampene i Fallujah i mai 2016. Bildet er fra leiren Amiriyyat Al-Fallujah der Flyktningshjelpen jobber med å dele ut mat og vann til mennesker på flukt.

4 ROHINGYAENE (Myanmar og Bangladesh)

Et av verdens mest forfulgte folk

Rohingyaene er en muslimsk minoritetsgruppe som er fratatt sitt statsborgerskap i Myanmar. De blir forfulgt, trakassert og lever nærmest uten beskyttelse både i Myanmar og i nabolandet Bangladesh, der flere hundretusen rohingya-flyktninger og rohingyaer uten dokumentasjon nå oppholder seg. Dette har ført til desperasjon og en strøm av båtflyktninger til land i Sørøst-Asia.

Rohingyaenes situasjon er politisk sensitiv, og derfor blir deres stemme i liten grad hørt. Et positivt første skritt vil være at myndighetene i Myanmar motarbeider religiøs nasjonalisme og hatefulle ytringer, samt forbedrer situasjonen for de internt fordrevne. I Bangladesh må de grunnleggende behovene til flyktninger og papirløse bli dekket – spesielt er behovet for bedre beskyttelse stort. Det store antallet båtflyktninger med retning Thailand og Malaysia, hvorav de fleste var rohingyaer, fikk internasjonal oppmerksomhet i 2015. Fortsatt drukner mange rohingya-flyktninger i Bengalbukta og Andamansjøen, men den internasjonale oppmerksomheten er borte.

FORTSATT DRUKNER MANGE ROHINGYA-FLYKTNINGER I BENGALBUKTA OG ANDAMANSJØEN, MEN DEN INTERNASJONALE OPPMERKSOMHETEN ER BORTE.

5 IRAK

Mest dødelige land for sivile

Økt vold mellom væpnede grupper og regjeringsstyrker har drevet over 3,4 millioner på flukt inne i Irak og over 10 millioner mennesker i landet har behov for humanitær hjelp. Irak er blant verdens mest dødelige land for sivile, og tusener mister livet som følge av terror, vold og væpnet konflikt. Landet regnes å være blant de farligste i verden for nødhjelpsarbeidere, og konflikten gjør det svært vanskelig å nå fram til sivilbefolkningen med humanitær hjelp. Spesielt har situasjonen vært vanskelig i den delvis IS-kontrollerte Anbar-provinsen. Transport med mat og medisiner kommer ikke inn til sivilbefolkningen. FN har advart det internasjonale samfunnet om at mangelen på humanitær finansiering til Irak, som i april 2016 kun hadde fått dekket 24 prosent av behovet, vil få katastrofale følger.

7.500

I 2015 ble over 7.500 mennesker drept og rundt 15.000 skadet som følge av terror, vold og væpnet konflikt.

6

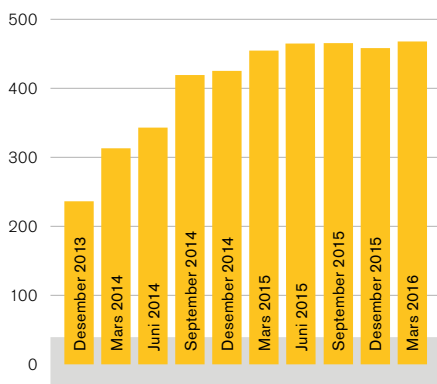
DEN SENTRAL- AFRIKANSKE REPubLIKK

Krise ignorert i lang tid

Interne konflikter og urolighetene i nabolandene Tsjad og Sudan har ført til gjentatte voldsbølger i Den sentralafrikanske republikk (SAR). Landet er nå inne i en positiv utvikling og det er avgjørende at det internasjonale samfunnet lærer av tidligere feil. Faren er at man nok en gang bruker for få ressurser i et land som er et åpent sår i hjertet av Afrika. Sivilbefolkningen i SAR har så mange ganger tidligere fått for lite og for sent. Ifølge OCHA er to millioner rammet av matmangel. Antallet kronisk underernærte barn per innbygger i landet er i dag blant de høyeste i verden. Det humanitære hjelpearbeidet er sterkt underfinansiert til tross for store behov innen ernæring, helse, utdanning og beskyttelse av mennesker på flukt. SAR er rangert som nummer 187 av 188 på FNs utviklingsindeks.

Totalt antall flyktninger fra Den sentralafrikanske republikk

(tall i tusen personer)

Kilde: OCHA

7

VEST-SAHARA

FN stenges ute

Langvarig neglisjering, både humanitært og politisk, har påført de saharawiske flyktningene store lidelser og knuste framtidshåp. At situasjonen forblir fastlåst etter 40 år med okkupasjon, er uakseptabelt. Flyktingleirene ligger isolert til ute i ørkenen i nabolandet Algerie. De klimatiske forholdene gjør flyktningene helt avhengig av internasjonal assistanse. Men hjelpen har vært uforutsigbar og minkende. I januar 2016 varslet EU at de ville redusere den humanitære bistanden til flyktningene betydelig.

Da FNs generalsekretær Ban Ki-moon under et besøk i flyktingleirene og de saharawi-kontrollerte områdene av Vest-Sahara i mars 2016, uttrykte forståelse for flyktingenes frustrasjon på grunn av okkupasjonen, første dette til skarpe reaksjoner fra Marokko.

Vest-Sahara er av FN definert som et avkoloniseringssspørsmål, og befolkningen har rett til å bestemme sin egen framtid. Men med mektige venner i ryggen, spesielt Frankrike, har Marokko kunnet trosse FN. De har utvist FN-personell fra de okkuperte områdene og nektet FNs øverste ledelse og FNs spesialutsending innreise til Vest-Sahara. Responser fra FNs Sikkerhetsråd er total taushet. Det hele blokkeres av Frankrike, Marokkos nære allierte. Det er oppsiktsvekkende at et Nato-land og en selverklært forkjemper for demokrati og menneskerettigheter gjennom sin plass i Sikkerhetsrådet hindrer FNs Operasjon for en Folkeavstemning i Vest-Sahara (MINURSO) å overvåke menneskerettighetene i Vest-Sahara.

40 ÅR
Etter 40 år med okkupasjon er situasjonen fremdeles fastlåst.

Foto: NTB SCANPIX/REUTERS/Zohra Bensemra

Foto: NTB SCANPIX/NEW YORK TIMES/Jean Chung

8 NORD-KOREA

Ingen rettigheter, ingen hjelp

FRA NORD TIL SØR: Den nordkoreanske flyktningen Kim Ryen-hi kom til Sør-Korea i 2011 og savner datteren og foreldrene. I Nord-Korea brukes de fleste av landets ressurser på masseødeleggelsesvåpen, og befolkningen lider stadig mer.

Den humanitære situasjonen i Nord-Korea forverret seg i 2015 og utover i 2016. Tørken er bare en forklaringsfaktor. Den viktigste årsaken er at regimet bruker nesten alle landets ressurser på å utvikle masseødeleggelsesvåpen. Befolkningens humanitære behov har vært nærmest totalt ignorert av landets myndigheter, og rettighetene til de som flykter inn i Kina, er neglisjert av kinesiske myndigheter. Ved pågripelse blir nordkoreanske flyktninger sendt tilbake uten mulighet for å søke asyl, selv om de risikerer dødsstraff eller mange år i arbeidsleirer. Fraværet av internasjonal kritikk må ses i lys av Kinas økende politiske og økonomiske muskler.

Det er anslått at 70 prosent av Nord-Koreas 24,6 millioner innbyggere er uten sikker tilgang til mat, og 28 prosent er kronisk underernærte, noe som

blant annet fører til nedsatt vekst. Kun 36 prosent av FNs humanitære appell på 117 millioner amerikanske dollar var kommet inn per september 2015.

Det anslås at 70 prosent av Nord-Koreas 24,6 millioner innbyggere er uten sikker tilgang til mat.

9 SUDAN

Manglende tilgang

Årevis med væpnet konflikt gjør den humanitære situasjonen i Sudan stadig verre. På tross av pågående fredsforhandlinger i Darfur øker volden, og rundt 2,5 millioner fordrevne får liten eller ingen humanitær hjelp. I deler av Darfur er humanitær tilgang nærmest umulig, spesielt i områder kontrollert av Sudans frigjøringshær (SLA). Resultatet er at titusener av mennesker ikke får nødhjelp, og omfanget av folks behov er ukjent. Konflikter driver folk på flukt også andre steder i landet, og i de sørlige delstatene Sør-Kordofan og Blå-Nilen har ikke hjelpeorganisasjonene hatt tilgang siden 2011. Deler av Sudan er i tillegg hardt rammet av matmangel og underernæring på grunn av tørke. Ifølge UNHCR har de i april 2016 kun fått dekket åtte prosent av de midlene de trenger for å møte de humanitære behovene.

FN har kun fått dekket åtte prosent av de midlene de trenger for å møte de humanitære behovene.

10 INDONESIA (VEST-PAPUA)

Glemt av alle

Situasjonen i Vest-Papua har, siden området ble innlemmet i Indonesia i 1969, vært svært lite kjent for omverdenen. Avstemningen som første til innlemmelsen var forbeholdt 1022 vestpapuaniske ledere, håndplukket av indonesiske myndigheter. FN godtok valget til tross for at befolkningen aldri fikk mulighet til å uttrykke sin mening.

Det indonesiske militærdiktaturet under president Suharto lot indonesiske bosettere slå seg ned i Vest-Papua. Samti-

dig ble all politisk aktivitet som ikke var godkjent av myndighetene slått ned på.

Papuanerne er en melanesisk folkegruppe og både kulturelt, religiøst og gjennom levemåte føler mange seg mer knyttet til befolkningen på stillehavsøyene Vanuatu, Fiji og Papua Ny-Guinea enn til Indonesia.

Situasjonen eskalerte til en konflikt som i flere tiår har kostet titusener av mennesker livet. Praktisk talt ingen informasjon har kommet omverdenen for øre,

og lite er kjent i dag. Grunnen er at journalister og menneskerettighetsaktivister er uønsket i Vest-Papua. Men flyktninger som har tatt seg over grensen til nabolandet Papua Ny-Guinea, forteller om at militære operasjoner fremdeles fordriver mennesker på flukt inne i Vest-Papua. Hvor mange de er, vet ingen. Disse har ingen tilgang på humanitær hjelp og overlever i månedsvis i jungelen. Anslagsvis 10 000 flyktninger fra Vest-Papua oppholder seg i dag i Papua Ny-Guinea.

Afrika

12,5 millioner

er på flukt i sitt eget land.

Bare i DR Kongo ble over

50.000 fordrevet hver

måned i 2015.

18,6
millioner mennesker
på flukt

6,1 millioner

har flyktet fra sitt eget land. Lavere

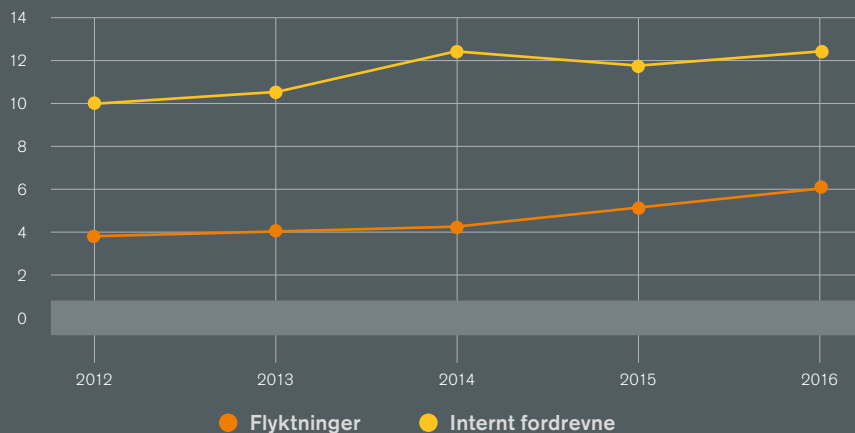
økonomisk vekst i regionen og en

lang rekke problemområder i

Sahel-beltet vekker bekymring.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

Somalia	1.179.824
Sør-Sudan	782.934
Sudan	673.872
DR Kongo	617.917
Den sentralafrikanske republikk	481.772

Kilde: UNHCR. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Sudan	3.182.286
Nigeria	2.095.812
Sør-Sudan	1.696.962
DR Kongo	1.500.000
Somalia	1.223.000

Kilde: IDMC. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

FLEST ASYLSØKERE TIL NORGE I 2015

Eritrea	2.947
Etiopia	681
Somalia	561
Sudan	374
Egypt	335

Kilde: UDI

Langvarige konflikter, tørke og lavere vekst

2015 var ikke et godt år for Afrika. Flere av de væpnede konfliktene har fått en kronisk karakter, tørke har rammet store områder og den økonomiske veksten er halvert.

Tekst: Richard Skretteberg, seniorrådgiver i Flyktningshjelpen

Antallet internt fordrevne sør for Sahara var 12,5 millioner ved utgangen av 2015, mot 11,4 året før. Hovedårsaken til at tallene har holdt seg på et stabilt høyt nivå i flere år er de langvarige konfliktene. Et eksempel er Sudan, som har vært blant de ti landene i verden med flest internt fordrevne siden 2003.

Mer om verdens dødeligste konflikt på flyktningshjelpen.no

Utviklingen i **DR Kongo**, der en annen av Afrikas langvarige konflikter utspiller seg, gav også grunn til bekymring i 2015. En endeløs rekke av voldshandlinger i de østlige konfliktområdene førte til gjentatte fordrivelser for en allerede svært utsatt befolkning. Over 50.000 ble fordrevet i DR Kongo hver måned i 2015.

En relativt ny konflikt som ser ut til å kunne vedvare, er i Nigeria, der over 730.000 mennesker ble fordrevet bare i 2015. Selv om konflikten mellom Boko Haram og myndighetene er den dominerende, er det viktig å påpeke at vold og overgrep foregår

flere steder i Nigeria. Det gjelder spesielt i det såkalte Midtbeltet, der bønder og nomader konkurrerer om ressursene, og i det oljerike Niger-deltaet.

En gryende optimisme er knyttet til Somalia, et land rammet av konflikt i over 25 år. Sikkerhetssituasjonen er fortsatt utfordrende, men politisk er landet inne i en positiv, om enn vanskelig, overgangsperiode. Myndighetene har i samarbeid med sivilsamfunnet, og med internasjonal støtte, laget en avtale om freds- og statsbygging i landet. Men statsbygging tar tid, og befolkningen mangler fortsatt mange helt grunnleggende tjenester. En stor og ukontrollert tilstrømming av returnerte fra Kenya eller andre land, kan sette landets begrensede ressurser under enda sterkere press. I 2015 rammet værphenomenet El Niño Somalia og en rekke andre afrikanske land svært hardt.

El Niño

Områdene sør for Sahara har i mange år vært utsatt for tørke, noen ganger et-

terfulgt av flom. Dette har gjort at matmangelen øker og at folks helsetilstand forverres. 60 prosent av befolkningen bor på landsbygda, og en like stor andel lever av jordbruk.

Fra mai 2015 og fram til ut på nyåret 2016 kom det nesten ingen nedbør i deler av Øst-Afrika. **Tørken** har ført til matmangel og alvorlig underernæring i land som Sør-Sudan, Somalia, Etiopia, Eritrea og Djibouti. Folk her var allerede svært sårbare på grunn av dårlige avlinger i årene før. I desember 2015 ble det anslått at 18,5 millioner var uten sikker tilgang til mat i disse landene, en økning på 64 prosent bare siden august samme år. For det store antallet mennesker på flukt i disse områdene fører mat- og vannmangel, i tillegg til svært dårlige sanitærforhold, til store lidelser og helseproblemer.

Også i Sahel-beltet, området som strekker seg fra Tsjad i øst til Senegal i vest, har stadig hyppigere tørke etter-

Mer om klimaflyktninger på flyktningshjelpen.no

fulgt av flom forverret situasjonen for befolkningen. Spenningen øker mellom nomader og bønder etter som kampen om de stadig knappere ressursene hardner til. Statene er sårbare og har få mekanismer og ressurser for å løse denne typen konflikter.

Effekten av El Niño har også rammet det sørlige Afrika. Der var 28 millioner mennesker uten sikker tilgang til mat vinteren 2016, ifølge Southern African Development Community (SADC).

Sammensatte utfordringer

Væpnede konflikter, framveksten av terrororganisasjoner og organisert kriminalitet sammen med kronisk fattigdom, klimautfordringer og enorm befolkningsvekst gjør at stadig flere ser med stor bekymring på utviklingen i Sahel og i randstatene, slik som Libya, Den sentralafrikanske republikk og Sudan. Bare i Sahel vil befolkningen øke fra rundt 150 millioner i dag til 300 millioner i løpet av 25 år, noe som vil legge betydelig mer press på allerede knappe ressurser.

Fra å være en relativt stabil region har deler av Nord-Afrika på kort tid utviklet seg til å bli et arnested for **kriminelle**

Les om flyktninger og organisert kriminalitet på flyktinghjelpen.no

nettverk og terrorgrupper. Politisk uro og væpnede konflikter

(Libya) har underminert økonomien og skapt lovløse tilstander.

Denne utviklingen har skapt bekymring ikke bare i Europa, men i hele Sahel-beltet i Afrika. Terrorgrupper har allerede slått til mot europeiske mål i Nord-Afrika, men også mot land som Tunisia, Mali, Burkina Faso, Nigeria og Elfenbenskysten. Blant de som har betalt høyest pris for utviklingen, er flyktninger og migranter som havner i menneskesmuglernes garn i Sahel, på Sinai, i Sahara eller på strendene i Libya. I mai 2016 foreslo USA og en rekke andre land å lempe på FN's våpenblokade av Libya slik at den skjøre samlingsregjeringen kan bekjempe IS, som har skaffet seg solid fotfeste i landet. En halv million mennesker var ved årsskiftet 2015/2016 på flukt inne i Libya.

Fattige naboland tar støytten

Den store majoriteten av mennesker på flukt i Afrika er internt fordrevne eller flyktninger i et fattig naboland. Det

RAMMET AV TØRKEN: Hawa (4) bor med moren Maryam og ni søsken i en leir for internt fordrevne i Erer i regionen Siti i Etiopia. Familien hadde 200 kyr, men alle er døde på grunn av tørken som har rammet deler av Øst-Afrika.

FAKTA

Afrikas langvarige konflikter - når brøt de ut?

Katanga (DR Kongo)	1960
Vest-Sahara	1970
Casamance (Senegal)	1982
Uganda/Sør-Sudan	1987
Somalia	1988
Etiopia	1994
Nord- og Sør-Kivu (DR Kongo)	1994
Uganda/DR Kongo	1995
Darfur (Sudan)	2003
Nord-Afrika	2007
Nigeria	2009
Sør-Sudan	2011
Sør-Kordofan/Blånilen (Sudan)	2011
Libya	2011
Mali	2012
Den sentralafrikanske republikk	2013

Kilde: Irinnews.org

er statene som tar imot flyktningene som har ansvar for å gi dem beskyttelse og sørge for at deres rettigheter blir oppfylt. Dette er en stor belastning for mange fattige vertsland. Selv om generositeten fortsatt er stor, vil forholdet mellom flyktningene og lokalbefolkningen utfordres når ressurstilgangen minsker på grunn av tørke, væpnet konflikt eller minkende støtte fra det internasjonale samfunnet.

Kenya og Uganda er to viktige vertsland i Afrika der utviklingen knyttet til flyktningene går i ulik retning. I Kenya bor flyktningene hovedsakelig i to flyktingleirer, Kakuma i nordvest og Dadaab, verdens største leir med om lag 400.000 mennesker. Myndighetene har begrenset flyktningenes rettigheter og muligheter til å bevege seg fritt og krever at de skal være bosatt i leirene for å få hjelp og beskyttelse. I mai 2016 uttalte kenyanske myndigheter at de vil slutte å ta imot flyktninger og stenge de to leirene,

I Sahel vil befolkningen øke fra rundt 150 millioner i dag til 300 millioner i løpet av 25 år.

MYNDIGHETENE HAR BEGRENSET FLYKTNINGENES RETTIGHETER OG MULIGHETER TIL Å BEVEGE SEG FRITT OG KREVER AT DE SKAL VÆRE BOSATT I LEIRENE FOR Å FÅ HJELP OG BESKYTTELSE.

noe som vakte sterke internasjonale reaksjoner.

Nabolandet **Uganda** har mer om Ugandas

◀ [Les landprofilen på flyktningshjelpen.no](#)

sjenerøse flyktningpolitikk har høstet lovord fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). De siste 20 årene har flyktninger fra naboland som DR Kongo, Rwanda, Kenya og Sør-Sudan ankommet Uganda. Flyktningene får ta seg

arbeid og blir dermed integrert inn i den lokale økonomien, mens barna får skolegang.

Det vanskelige demokratiet

Svært mange afrikanske land gjennomførte valg i 2015 og våren 2016. Organiseringen og gjennomføringen av valgene viste store variasjoner fra land til land. Et positivt eksempel var valget i Nigeria, der man fikk et fredelig regimeskifte da opposisjonskandidaten Muhammadu Buhari vant presidentvalget i 2015. Spådommene om omfattende uro og vold etter valget ble gjort til skamme, noe som er svært viktig gitt den utfordrende situasjonen Nigeria befinner seg i.

Generelt sett virker det som Nigeria har en positiv effekt på andre land i Vest-Afrika. I Burkina Faso kastet befolkningen en president som ville endre grunnloven slik at han kunne fortsette, og opposisjonen vant valget som fulgte. I Benin og Kapp Verde førte valgene til skifte av ledere. Også i Ghana og Senegal fungerer demokratiene, selv om de ikke er problemfrie.

Valgene i Republikken Kongo, Niger og Burundi viste derimot sittende presidenter som med ulike metoder klamrer seg til makten. I land der regimet har stor kontroll over militæret, kan kombinasjonen av statslederes maktbegjær og folkelig motstand bli katastrofal. I **Burundi** eskalerte volden raskt da folk protesterte mot president Pierre Nkurunziza gjenvall i 2015. Flere hundre tusen mennesker har flyktet fra landet. Også i Uganda holdes opposisjonen åpenbart nede og gis ikke sjanser til å vinne fram gjennom valg.

Også i Afrika, som andre steder i verden, ser vi at tilliten mellom eliten og vel-

gerne er svekket, og at en framvoksende middelklasse stiller krav som den politiske eliten ikke er vant til. Et annet problem er at tilgang til rikdom knyttes så sterkt til politisk makt. Et tapt valg betyr ikke bare mindre politisk makt, men også tap av store økonomiske goder.

Dårlige prognoser for økonomien

Den økonomiske veksten i Afrika er bortimot halvert og var i 2015 på 3,4 prosent, ifølge Det internasjonale pengefondet (IMF). I årene før, da det var høyere råvarepriser, lå veksten på 5-6 prosent. IMF spår en vekst på kun 3 prosent i 2016.

Tørken rammer økonomien hardt i mange land i Øst-Afrika, mens statskassen i land som Angola og Nigeria merker raskt de fallende oljeprisene. Veksten i økonomien holder nå så vidt følge med befolkningsveksten, og flere land står i fare for i beste fall økonomisk stillstand. Svakere vekst i forbruksland som handler med afrikanske land og oppbremsing i Kinas økonomi, rammer også hardt.

Det er allerede stor misnøye med den skjeve fordelingen, og denne frustrasjonen kan øke hvis økonomien fortsetter i negativ retning. De politiske konsekvensene kan bli store hvis matmangelen fortsetter og investeringene synker, samtidig som statskassen begynner å bli bunnskrap.

◀ [Les landprofilen på flyktningshjelpen.no](#)

På det tørkerammede Afrikas horn økte antall mennesker uten sikker tilgang på mat med 64% i løpet av 2015.

50.000

Over 50.000 mennesker ble fordrevet i DR Kongo hver måned i 2015.

Europa

800.000

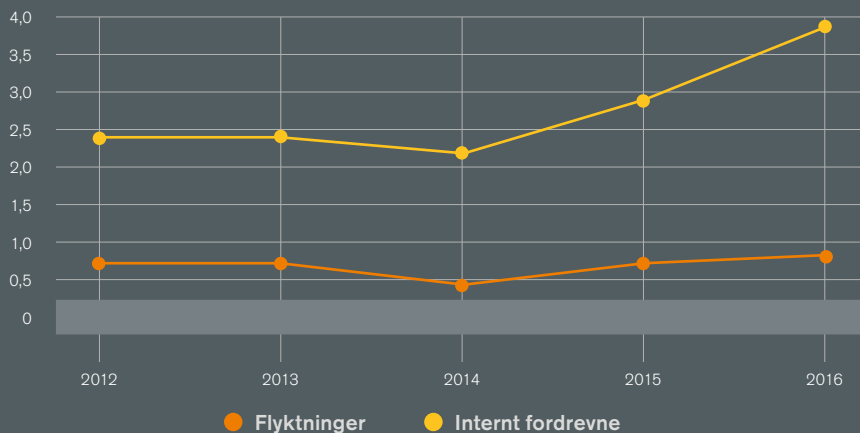
mennesker er på flukt fra sitt eget land. Om lag 200.000 flykter fra Serbia, Tyrkia og Kroatia, som fungerer som transittland for flyktninger fra andre verdensdeler.

3,9 millioner

mennesker er på flukt inne i sitt eget land. I Ukraina ble nær en million mennesker internt fordrevet bare i 2015.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

Ukraina	343.874
Russland	94.564
Serbia og Kosovo	91.946
Tyrkia	71.663
Kroatia	33.541

Kilde: UNHCR. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Ukraina	1.678.587
Tyrkia	954.000
Aserbajdsjan	564.220
Kypros	272.400
Georgia	239.191

Kilde: IDMC. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

FLEST ASYLSØKERE TIL NORGE I 2015

Albania	431
Kosovo	171
Russland	123
Ukraina	92
Serbia	52

Kilde: UDI

Kraftig økning

2015 ble året da globale flykningtrender igjen nådde Europa og vi fikk langt flere asylsøkere utenfra enn vi er vant til.

Tekst: Pål Nesse, seniorrådgiver i Flykninghjelpen

PÅ VEI NORDOVER: Denne gutten venter på at toget skal kjøre videre mot Serbia etter et stopp ved Gevgelija på grensen mellom Hellas og Makedonia. Dette er en del av «Balkan-ruten» nordover i Europa som mange flykninger benytter.

Foto: NTB SCANPIX/AFP/Robert Atanasovski

sin scenariovurdering fra april 2015 gjorde det felles europeiske grensepolitiet Frontex det klart at de forventet et stort antall båtflyktninger fra Tyrkia til Hellas.

Mer om Hellas' flyktninghåndtering på flyktninghjelpen.no

Ved ankomst Hellas ble asylsøkerne betraktet som ulovlige innvandrere i juridisk forstand, som egentlig skal deporteres. De fleste fikk imidlertid en formell utsettelse i tolv dager på utvisningen, dersom hensikten var å søke asyl. Med den kunne de kjøpe billett på fergen til fastlandet, for å søke asyl ved registreringskontoret i Aten. Nesten alle dro til Aten, men nesten ingen søkte asyl.

Europa eneste mulighet

Da Norge i juni besluttet å klargjøre og sende et skip til redningstjeneste i Middelhavet mellom Libya og Italia, valgte man i tillegg å sende en redningsskøyte til farvannet mellom Hellas og Tyrkia for å bistå i «søk og redning» også.

Gitt utviklingen i Syrias nærområder var økningen som forventet. Mange syriske flyktninger i nabolandene ga opp håpet om en løsning og mulig retur til hjemlandet. For syriske fordrevne inne i Syria og i nabolandene gikk internasjonal bistand per person jevnt og trutt nedover. Det ble flere og flere hjelpetrenende, men den samlede støtten økte ikke tilsvarende. Stadig flere betraktet Europa som eneste mulighet for en trygg tilværelse for seg og sine på sikt. Tilsvarende vurderte langt flere flyktninger fra Irak og Afghanistan framtiden i hjemlandet som så usikker og truende at Europa stod fram som et trygt og attraktivt alternativ.

Kraftig økning til Hellas

Spesielt de greske øyene nær den tyrkiske kysten opplevde en kraftig økning i nye ankomster. Selv om det går regulære rutebåter der billetten koster noen få euro, er ikke disse båtene tilgjengelige for flyktningene. Det kreves visum til Schengen-området, og dette utstedes ikke dersom hensikten er å søke asyl. Men asylsøkere vil forsøke seg uansett. Transporten er derfor overtatt av menneskesmuglere, som tjener store penger på overfarten.

Balkan-ruten

Flyktningene reiste videre til Makedonia og fulgte Balkanruten mot Sentral- og Nord-Europa. Derfor ble de heller aldri registrert som asylsøkere som forutsatt i det felles-europeiske flyktningregimet.

Allerede i 2014 ble grenseovergangen fra Serbia til Ungarn benyttet av mange migranter og flyktninger.

«Ikke kom,» sa statsministeren. Les landprofilen på flyktninghjelpen.no

De fleste krysset grensen ulovlig, uten registrering hos ungarske myndigheter. Mange ble imidlertid sporet opp og oppdaget underveis, eller de meldte seg frivillig fordi de nå var inne i EU og i prinsippet kunne reise fritt videre. Ungarn tok imidlertid tidlig opp problemet med det store antallet. De vektla formell registrering og uttrykte stor skepsis, og myndighetene lanserte offentlige kampanjer om at flyktninger tok fra ungare jobber og at muslimer utgjorde en terrortrussel mot det kristne Ungarn.

Ungarske myndigheter mente asylstrømmen var ute av kontroll og responderte ved både å bygge et nytt grensegjerde mot Serbia, men også å nekte asylsøkere reise videre til Østerrike. Dublin-systemet ble «krisemaksimert» ved å stenge grensene i begge ender samtidig som asylforvaltningen og mottaksforhold

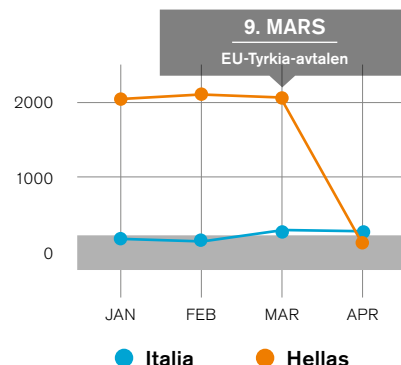
UNGARSKE MYNDIGHETER MENTE ASYLSTRØMMEN VAR UTE AV KONTROLL OG RESPONDERTE VED Å BYGGE ET NYTT GRENSEGJERDE MOT SERBIA.

Antall flyktninger og migranter til Europa i 2015

Kilde: IOM

Antall flyktninger og migranter per dag i 2016

Siden de tyrkisk-kurdiske fredsforhandlingene brøt sammen i juli 2015, har **350.000** mennesker blitt drevet på flukt.

Kilde: International Crisis Group

942.418

Nær en million mennesker ble internt fordrevet i Ukraina i 2015.

Det store flertallet av asylsøkerne som kom til Europa i 2015 ønsket seg til **Tyskland eller Sverige.**

naturlig nok ikke var tilpasset de mange som kom.

Etter at Ungarn lukket grensen, valgte flyktningene en ny rute over grensen fra Serbia, denne gangen til Øst-Slavonia i Kroatia. Som Makedonia og Serbia organiserte Kroatia seg som transitland og delte asylsøkernes ønske om at de skulle komme seg videre til Tyskland.

Ville til Tyskland og Sverige – og Norge

Det store flertallet av asylsøkerne ønsket seg til **Tyskland eller Sverige.** Felles for disse to landene var

at de innledningsvis ønsket flyktningene velkommen samt at de fikk midlertidig arbeidstillatelse nokså umiddelbart. Ut over trygghet oppgir de fleste flyktninger mulighet for arbeid for seg – og skolegang for barna – som hovedkriterier for hvilket land de velger.

I Sverige var det også avgjørende at landet hadde en stor syrisk diaspora fra tidligere, syrere som hadde flyktet fra Assad-familiens regime flere tiår tilbake.

Selv etter at antallet asylsøkere til Europa hadde steget dramatisk utover våren, valgte Norge i juni å nedjustere antallet forventede asylsøkere i 2015. Norske myndigheter trodde ikke de høye tallene ville nå oss.

Enkelte hevder at årsaken til at flere asylsøkere også kom hit var forliket i Stortinget i juni 2015 om å ta imot flere syriske kvoteflyktninger til Norge. Det kan ikke utelukkes at enkelte asylsøkere har kommet av den grunn. Likevel er det all grunn til å tro at det var det som skjedde i resten av Europa som også spredte seg til oss.

Tause ledere og hard retorikk

Bevegelsen fikk fortsette gjennom Eu-

ropa i måned etter måned – med hundretusener på flukt, uten at europeiske myndigheter samarbeidet om en felles politisk respons.

Europa har over tid bygget et godt juridisk rammeverk og en rekke felles institusjoner for en mer samordnet tilnærming til asylsøkere. Dette er i utgangspunktet positivt for så vel flyktninger som Europas stater. Ordningene inkluderer spesielle tiltak og humanitære klausuler i forbindelse med «masseflukt». I motsetning til Norge anvendte Tyskland og Sverige disse klausulene i Dublin-avtalen når de ikke returnerte noen syrere til det landet i Europa de først kom til.

I 2015 var vi imidlertid vitne til at europeiske politikere snudde ryggen til fellesskapet og de mulighetene rammeverket ga for samarbeid og felles styring. Forbundskansler Angela Merkel stod lenge for et forsvar av fellesskapet og verdien av europeisk beskyttelse av flyktninger. I Sverige var også velviljen stor med relativt bred enighet i det politiske sentrum. De to landene ble imidlertid stående alene. Andre europeiske ledere forble tause eller startet sin karakteristikk av mengden asylsøkere som «uhåndterlig», en «flyktningkrise» eller langt hardere retorikk om en «muslimsk invasjon av Europa».

Etter noen små – og ikke gjennomførte – initiativ for å fordele flere ankomster til andre EU-land, fikk vi våren 2016 et første felles omfattende flyktningprogram, etter initiativ av nettopp Merkel – som til slutt hadde blitt stående alene med åpne grenser.

Avtale mellom EU og Tyrkia

Det ble inngått en avtale mellom EU og

Tyrkia i mars 2016 som innebar at den europeiske grensekontrollen skulle intensiveres og de fleste flyktningene skulle returneres dit. Asylsøkere som allerede var ankommet Hellas, skulle få sine søknader vurdert der. De som kom senere, skulle vurderes individuelt for mulig retur til Tyrkia som et «trygt tredjeland». Som motytelse skulle tyrkerne få vurdert visumfritak til EU og omfattende økonomisk støtte. Europa skulle også ta imot et tilsvarende antall syrere som ble returnert fra Hellas gjennom et nytt kvotesystem, der spesielt sårbare syriske flyktninger i Tyrkia skulle prioriteres i køen.

Hellas skulle nokså umiddelbart få betydelig europeisk støtte til å håndtere asylsøkerne på de greske øyene samt hjelp til saksbehandlingen. Dette fungerte dessverre ikke i praksis. Resultatet ble da også høyst uakseptable forhold for flyktningene på øyene – og protester fra UNHCR og humanitære organisasjoner.

I tillegg til flere millioner flyktninger, fikk Tyrkia i 2015 også en økning i eget antall internt fordrevne – etter at de tyrkisk-kurdiske fredsforhandlingene og våpenhvilen brøt sammen i juli.

En million fordrevne i Ukraina

I **Ukraina** fortsatte konflikten mellom pro-russiske separatister i øst og landets regjering i Kiev. Separatistene kontrollerer store områder og nærmere en million mennesker ble internt fordrevet bare i 2015. Det er fortsatt ingen politisk løsning på konflikten. De humanitære behovene er store, mens tilgang for hjelpeorganisasjoner er vanskelig i konfliktområdet.

Les landprofilene på flyktninghjelpen.no

Les landprofilen på flyktninghjelpen.no

Asia

17,2 millioner

mennesker er på flukt inne i sitt eget land. I Jemen er befolkningen ofre i konflikten mellom Saudi-Arabia og Iran, og antallet mennesker på flukt ble femdoblet i 2015.

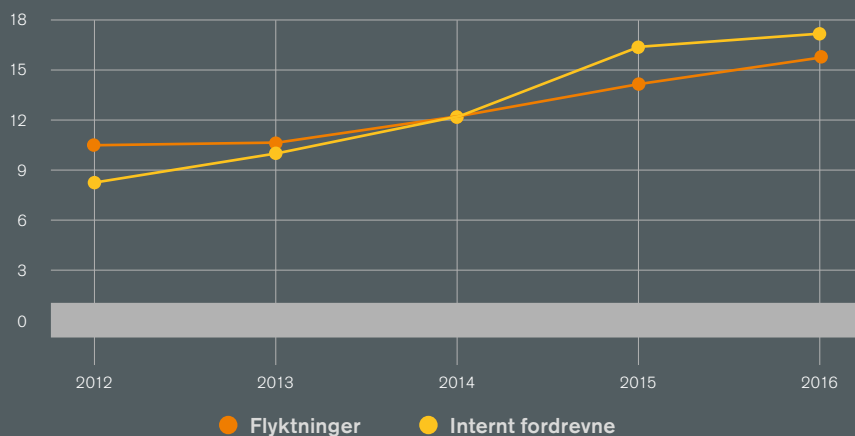
33,0
millioner mennesker på flukt

15,8 millioner

mennesker er på flukt fra sitt eget land. Fra Syria har 2,7 millioner flyktet til Tyrkia og like over 1 million flyktet til Libanon.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

Palestina	5.252.053
Syria	5.118.429
Afghanistan	2.925.146
Myanmar	512.466
Irak	501.273

Kilde: UNHCR. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Syria	6.600.000
Irak	3.290.310
Jemen	2.509.068
Pakistan	1.459.312
Afghanistan	1.174.306

Kilde: IDMC. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

FLEST ASYLSØKERE TIL NORGE I 2015

Syria	10.536
Afghanistan	6.987
Irak	2.991
Iran	1.342
Pakistan	441

Kilde: UDI

Verdens største flyktningkrise er i Midtøsten

Bare i 2015 ble til sammen 8,6 millioner mennesker verden over drevet på flukt i eget land. Jemen, Syria og Irak sto for over halvparten av dem.

Tekst: Richard Skretteberg, seniorrådgiver i Flyktninghjelpen

Syría-konflikten, den verste humanitære krisen i vår tid, har gått inn i sitt sjette år. Kamphandlingene mellom den syriske hæren og deres allierte og ulike væpnede opprørsgrupper har bare økt i omfang og intensitet. Flere av aktørene retter sine angrep bevisst mot sivile mål, beleirer byer og nekter sivile tilgang til helsehjelp, utdanning og livreddende humanitær assistanse..

FN anslår at rundt 250.000 mennesker har mistet livet. 6,6 millioner er på flukt inne i Syria, mens 5,1 millioner har flyktet til land i nærområdene.

Humanitære organisasjoner møter store hindringer, både fra syriske myndigheter og væpnede opprørsgrupper, i arbeidet med å få fram nødhjelp til

sivile. Fra mars 2011 til våren 2016 hadde 81 hjelpearbeidere blitt drept i **Syria**.

Bakgrunn for krisen i Syria og nærområdene på flyktninghjelpen.no

Stort press på nærområdene

Lite skal til før Syria-konflikten sprer seg

til andre områder i regionen. Den store strømmen av flyktninger til nabolandene skaper spenning. Dette gjelder spesielt i Libanon, og i 2015 begynte flere av Syrias naboland å stenge grensene.

Av nabolandene har Tyrkia tatt i mot 2,7 millioner syriske flyktninger, flest av alle. 1,05 millioner syriske flyktninger befinner seg i Libanon, mens Jordan huser rundt 660.000 registrerte syriske flyktninger.

Regionale stormakter

I over fem år har aktørene i Syria-konflikten lovet militære løsninger på krisen, men det eneste sivilbefolkningen har opplevd, er mer lidelse. Det finnes verken militære eller humanitære løsninger på denne konflikten, kun politiske.

Men den syriske konflikten har ikke bare syriske aktører. Landet er blitt viktig for rivaliseringen mellom Russland og USA, og ikke minst mellom Saudi-Arabia og Iran. Konkurransen om innflytelse mel-

lom disse to regionale stormaktene økte dramatisk i kjølvannet av den såkalte arabiske våren. Knivingen har vært med på å nøre opp under motsetningene mellom sjia- og sunnimuslimer i flere land, selv om landene selv setter politisk innflytelse foran religionen.

Konflikten mellom Saudi-Arabia og Iran minner om en kald krig, siden de ikke kjemper mot hverandre direkte, men støtter ulike parter forskjellige steder i regionen. Saudi-Arabia ser med skepsis på Irans økende innflytelse i Libanon, Syria, Irak og Jemen. Dette var begrunnelsen da Saudi-Arabia startet bombingene i nabolandet Jemen i mars 2015, etter at den sjiamuslimske Al-Houthi-militsen hadde tatt kontroll over hovedstaden Sanaa.

Fra vondt til verre i Jemen

Jemen er et fattig, stammebasert samfunn hvor sentralregjeringen i Sanaa har hatt varierende grad av kontroll. Myndighetene har tradisjonelt måttet finne en hårfin ba-

Les om konflikten i Syrias skygge på flyktninghjelpen.no

Foto: Flyktinghjelpen/Sam Tarring

EN MILLION I LIBANON: Kawthan Zeaiter (21) er tobarnsmor og en av drøyt en million syriske flyktninger som befinner seg i Libanon. Hun flyktet fra Raqqa i 2014 og kom til en teltleir i Bekaa-dalen.

lansegang mellom statlig og lokal makt. Den pågående konflikten mellom president Abd Rabbuh Mansour Hadi og de sjiamuslimske Al-Houthi-opprørerne har utgangspunkt i lokale politiske forhold. Nå blir konflikten mer sett på som en maktkamp mellom Saudi-Arabia, i allianse med flere gulfstater, og Iran via stedfortredere.

Konflikten har havnet i skyggen av Syria, til tross for at den humanitære situasjonen er prekær. I løpet av 2015 ble antallet mennesker på flukt seksdoblet, og 82 prosent av befolkningen, 21,2 millioner mennesker, har behov for

humanitær hjelp. Konflikten har ikke ført til annet enn oppsmuldring av staten og enorme humanitære lidelser. Terrorgruppene Al-Qaida og IS blir stående igjen som vinnere.

Den islamske staten

Selv om IS har mistet territorium i både Syria og Irak det siste året, kontrollerer de fremdeles store områder og millioner av mennesker i disse to landene. IS-loyale grupper opererer også i Jemen, Libya og andre land i Nord-Afrika, i Sahel, Afghanistan, Bangladesh, Indonesia, Filippinene og andre steder. I tillegg har de

gjentatte ganger vist sin evne til å begå terrorangrep i Europa. Angrep mot internasjonale mål utført av IS eller IS-inspirerte grupper ble firedoblet i løpet av 2015.

Sivilbefolkningen som lever i IS-kontrollerte områder i Irak og Syria, befinner seg i en svært utsatt posisjon på grunn av krigshandlingene og problemene med å få inn nødhjelp. Siden april 2015 og fram til våren 2016 har over en halv million mennesker blitt fordrevet fra og i Anbar-provinsen i Irak.

Palestina

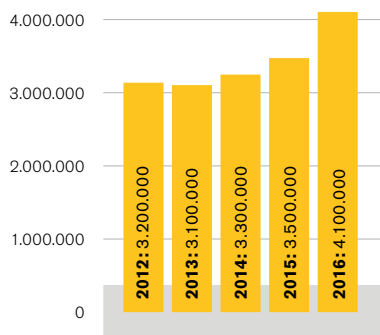
Siden krigen i 1948 og den israelske okkupasjonen av Gaza, Vestbredden og Øst-Jerusalem i 1967, har vedvarende konflikt tvunget millioner av palestinere på flukt. Gjennom årene har mange initiativer for å forhandle fram en slutt på den israelske okkupasjonen feilet, og voldshandlinger blusser stadig opp.

Militæroperasjonen i Gaza sommeren 2014 førte til enorme ødeleggelser, og

**TERRORGRUPPENE AL-QAIDA OG IS BLIR
STÅENDE IGJEN SOM VINNERE.**

Afghanere på flukt

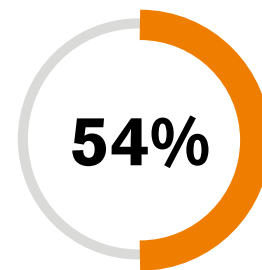
Kilde: UNHCR. Tallene viser antall flyktninger og internt fordrevne i Afghanistan og gjelder ved inngangen til året.

5.100.000

5,1 millioner syrere har flyktet til land i nærområdene. Per mai 2016 huser nabolandene følgende antall syrere:

		
Tyrkia:	Libanon:	Jordan:
2.740.000	1.050.000	660.000

Dette er oppdaterte UNHCR-tall fra våren 2016. Tallene vi bruker i statistikkene på flyktningshjelpen.no og i Flyktningsregnskapet-appen er fra årsskiftet 2015/2016 og samsvarer dermed ikke nødvendigvis med tallene i denne artikkelen.

Over halvparten av alle som ble drevet på flukt inne i sitt eget land i 2015 var i Jemen, Syria og Irak.

på den okkuperte Vestbredden drives stadig nye palestiner på flukt på grunn av utbygging av bosettinger og rivning av palestinske hus. I Gaza har konflikt og isolasjon gjort 80 prosent av befolkningen fullstendig avhengige av internasjonal humanitær hjelp.

Afghanistan

Etter hvert som de fleste internasjonale styrkene er blitt trukket tilbake, har antallet mennesker på flukt økt i **Afghanistan**. Bare de første fire månedene i 2016 ble 260.000 afghanere tvunget til å forlate sine hjem. Hovedårsaken er kamphandlinger og en generelt forverret sikkerhetssituasjon i store deler av landet. Dette gjør også at svært få afghanske flyktninger i Iran og Pakistan nå vender hjem.

Ved siden av å være et viktig vertsland for afghanske flyktninger, er Pakistan på flere andre måter sterkt påvirket av situasjonen i Afghanistan. På grunn av harde kamper mellom Taliban og pakistanske styrker i det nordvestlige Pakistan i 2014 og en fortsatt vanskelig sikkerhetssituasjon, er et stort antall sivile internt fordrevet. Andre har flyktet over grensen til Afghanistan, der kapasiteten til å gi dem hjelp er svært begrenset.

Sør- og Sørøst-Asia

De fleste konfliktene i denne delen av Asia er mer lokale og har i mindre grad regionale politiske konsekvenser

sammenliknet med Midtøsten eller Sahel-beltet i Afrika. Landene i Sør- og Sørøst-Asia skiller seg også ut ved at de, med unntak av Kambodsja, ikke har signert FNs flyktningskonvensjon av 1951.

Verdens øyne var i en kort periode i 2015 rettet mot båtflyktingene fra Bangladesh og Myanmar, de fleste fra den forfulgte rohingya-minoriteten. Reaksjonene var sterke mot at flere land i Sørøst-Asia nektet å ta imot flyktingene. Etter stort internasjonalt press, lot Indonesia og Malaysia flyktingene til slutt få midlertidig opphold. Våren 2016 kom meldinger om nye båtflyktinger, men i langt mindre omfang enn året før.

I tillegg til rohingyaer er fremdeles flere hundre tusen mennesker fra ulike minoritetsgrupper internt fordrevet i Myanmar. Om lag 500.000 flyktninger fra Myanmar befinner seg i andre land i regionen.

Lavere konfliktnivå

Den 26 år lange borgerkrigen på Sri Lanka som tok slutt i 2009, har satt dype spor. Antallet internt fordrevne er fremdeles høyt, selv om det er på vei ned. Store landområder som tradisjonelt har vært i tamilske eie, er overtatt av de militære, og de tamilske områdene er preget av økonomisk stagnasjon. Dette er også hovedårsaken til at få av de over 100.000 tamilske flyktingene i India ønsker å vende hjem.

IS-lojale grupper er aktive i både Bangladesh, Indonesia og Filippinene. I alle

landene ble det gjennomført terrorangrep i løpet av 2015 og våren 2016. Sterkest står Abu Sayyaf-geriljaen, som har baser på noen mindre øyer sørvest for Mindanao i Filippinene. Både Filippinene og Indonesia har i perioder etter årtusenskiftet ligget høyt på statistikkene over internt fordrevne. Lavere konfliktnivå har gjort at tallene har gått betydelig ned.

En positiv utvikling er at flyktingene fra den indonesiske provinsen **Vest-Papua**, som befinner seg i Papua Ny-Guinea, har fått langt lettere tilgang til statsborgerskap i vertslandet. Regjeringen i Papua Ny-Guinea har også tatt skritt for å fjerne sine reservasjoner mot FNs flyktningskonvensjon.

Naturkatastrofer

Tallet på mennesker på flukt på grunn av vold og konflikt har gått ned i denne delen av Asia, men situasjonen er en annen når det gjelder fordrivelser på grunn av naturkatastrofer. Ifølge Flyktningshjelpens senter for internt fordrevne (IDMC) ble totalt 19,2 millioner fordrevet av naturkatastrofer i 2015. 16,3 millioner av disse befant seg i Sør- og Øst-Asia, inkludert Stillehavsregionen.

Store flommer rammet både India, Kina, Myanmar og Pakistan, mens Filippinene nok en gang ble rammet av tyfoner. Kraftige jordskjelv i Nepal i april og mai 2015 ødela over 700.000 hus, og 2,6 millioner mennesker ble fordrevet.

[Flykter fra Taliban. Les mer på flyktningshjelpen.no.](#)

[Mer i landprofilen til Indonesia på flyktningshjelpen.no](#)

Amerika

600.000

mennesker er på flukt fra sitt eget land. Mange flykter mot USA gjennom Mexico fra gjengrelatert vold i Honduras, Guatemala og El Salvador.

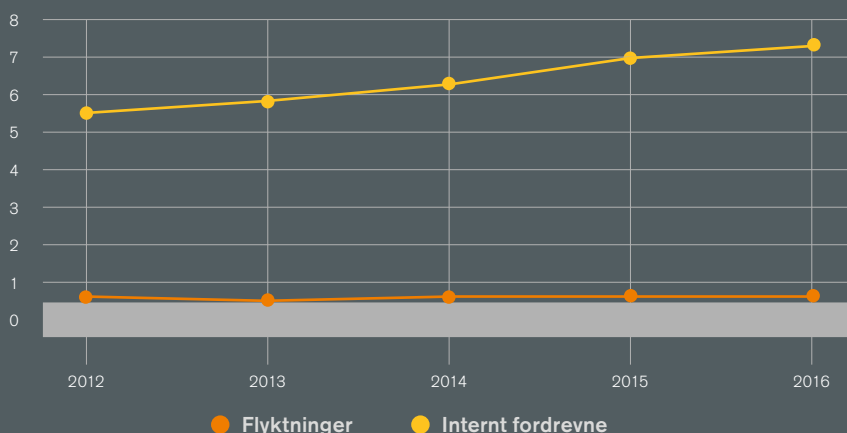

7,3 millioner

mennesker er på flukt inne i sitt eget land. Fredsavtalen i Colombia gir håp om å få landet ned fra toppen av statistikken over land med flest internt fordrevne.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

Colombia	347.145
Mexico	57.586
El Salvador	46.232
Haiti	44.046
Guatemala	37.238

Kilde: UNHCR. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Colombia	6.270.436
El Salvador	289.410
Mexico	287.430
Guatemala	250.850
Honduras	174.000

Kilde: IDMC. Aggregerte tall ved inngangen til 2016

FLEST ASYLSØKERE TIL NORGE I 2015

El Salvador	9
USA	4
Brasil	2
Colombia	2
Honduras	2

Kilde: UDI

Volden øker i Mellom-Amerika

Håp om fred i Colombia, mens stadig flere flykter fra organisert kriminalitet og vold i Mellom-Amerika. I USA har innvandringsspørsmål fått bred plass i valgkampen.

Tekst: Lisbet Jære, frilansjournalist

I april 2016 uttalte FNs høykommissær for flyktinger (UNHCR) at det haster med å få på plass tiltak som kan beskytte det økende antallet mennesker som flykter gjennom

Les landprofilen på flyktinghjelpen.no

► **Mexico.** De flykter fra jengelatert vold i Honduras,

Guatemala og El Salvador. Beskyttelsesbehovene er spesielt store for enslige mindreårige.

18 av verdens 20 voldeligste byer ligger i Mellom- og Sør-Amerika, og voldspiralen fortsetter å øke mange steder.

De nye krigsbarna

Beskyttelsesbehovet for barn på flukt fra vold ble for alvor satt på dagsordenen i 2014. Mellom januar og august det året ble over 50.000 mindreårige pågrepet av amerikanske grensevakter i forsøket på å krysse grensen mellom Mexico og USA.

Ved årsskiftet 2015/2016 kom en ny bølge med mindreårige migranter. I løpet av fire måneder ble 20.455 enslige mindreårige pågrepet av amerikanske grensevakter, og i Mexico ble 35.704 mindreårige arrestert på grensen til Guatemala. Mange av disse barna flykter åpenbart fra vold og forsøk på tvangsrekruttering til kriminelle bander og har fått tilnavnet «Mellom-Amerikas nye krigsbarn». UNHCR mener de har et beskyttelsesbehov og ikke kan puttes i sekkebegrepet migranter.

De kriminelle tar over

Årsakene til at volden eskalerer i Latin-Amerika er komplekse. Et svekket og fraværende statsapparat har ført til at den organiserte kriminaliteten har fått et solid fotfeste i Mellom-Amerika, Mexico og Colombia. Gjenger og narkokarteller livnærer seg ikke bare på inntekter fra narkotika, men også på våpensmugling og våpensalg, menneskehandel og annen kriminell virksomhet. Fattigdom, ulikhet og mangel på muligheter gjør at unge lar seg rekruttere til kriminelle gjenger, kjent som «los maras».

De organiserte kriminelle nettverkene har også tatt kontroll over deler av migrasjonsrutene fra Mellom-Amerika til USA. De kidnapper migranter som de så krever løsepenger for eller utnytter til menneskehandel. Mindreårige som har flyktet fra volden i Det nordlige triangellet (Guatemala, Honduras og El Salvador), risikerer å havne i prostitusjon eller i tvangsarbeid.

Straffefrihet og militarisering

Straffefrihet er et stort problem i alle landene. Mexico har nå den høyeste straffefriheten i verden. Mindre enn én prosent av kriminelle handlinger i Mexico straffes, ifølge Global Impunity Index. Svake institusjoner og utstrakt korrupsjon, som forsterkes av den organiserte kriminali-

teten, er en medvirkende årsak til et lite fungerende rettsvesen.

Parallelt med at flere militære og politi har blitt satt inn i kampen mot de kriminelle nettverkene, har drap og menneskerettighetsbrudd økt. Volden eskalerte i Mexico etter at president Felipe Calderón, som regjerte i Mexico mellom 2006 og 2012, erklærte krig mot kartellene. Amnesty International kritiserer Mexico for en voldskultur der politi og militære har frie tøyler til å torturere, bortføre eller drepe.

Vold fordriver. Les landprofilen på flyktinghjelpen.no

► Et annet eksempel er **Honduras**, der militære

har hatt en dominerende rolle både politisk og økonomisk. Honduras har vært en av USAs viktigste allierte i Mellom-Amerika og mottar økonomisk støtte og militærhjelp fra USA.

Også andre mellomamerikanske land mottar tilsvarende bistand. Menneskerettighetsorganisasjoner er kritiske til at pengeoverføringene fra USA går til de samme personene og institusjonene som sto bak alvorlige overgrep under borgerkrigene og diktaturene på slutten av 1900-tallet.

Omfattende korrupsjon

Utbredt korrupsjon og tette bånd mellom aktører innen kriminelle nettverk og den politiske og økonomiske eliten er et omfattende problem. I 2015 representerte

TIL USA: En grensevakt forhører en kvinne som krysset grensen mellom USA og Mexico i desember 2015 ved Rio Grande City i Texas.

MEXICO HAR DEN HØYESTE STRAFFEFRIHETEN I VERDEN. MINDRE ENN ÉN PROSENT AV KRIMINELLE HANDLINGER I LANDET STRAFFES.

Kilde: Global Impunity Index

imidlertid situasjonen i Guatemala et lys i mørket. Takket være den internasjonale kommisjonen mot straffefrihet i Guatemala, som er et samarbeid mellom FN og regjeringen, ble flere høytstående tjenestemenn arrestert på grunn av korrupsjon. I september 2015 ble president Otto Pérez Molina tvunget til å gå av og arrestert, anklaget for å ha tatt imot store summer i bestikkelser.

I Brasil har også korrupsjonsanklagene haglet over høytstående politikere. Her er både president Dilma Rousseff og andre medlemmer av det venstreorienterte Arbeiderpartiet under etterforskning.

Fredshåp i Colombia

Parallelt med framveksten av masseflukt i Mellom-Amerika går utviklingen riktig vei i Colombia. Som en følge av over 50 år med væpnet konflikt har landet ligget helt i toppen på den globale statistikken over internt fordrevne i en årrekke.

Den colombianske regjeringen og FARC-geriljaen klarte ikke å komme fram til en endelig fredsavtale innen 23. mars 2016, som var målet, men forhandlingene fortsetter. Det colombianske samfunnet er polarisert, spesielt på landsbygda, og det er ikke overraskende at veien til

fred er broket. Over 220.000 mennesker, 80 prosent av dem sivile har mistet livet, og langt over seks millioner mennesker har blitt fordrevet i Latin-Amerikas lengst pågående væpnete konflikt.

Fred i Colombia kan stabilisere situasjonen i hele det nordvestlige hjørnet av Sør-Amerika. Det kan på sikt også føre til at flere hundre tusen colombianske flyktninger i Ecuador, Venezuela, Panama og andre land i regionen kan vende hjem.

Menneskerettighetsaktivister blir fortsatt drept, og fremdeles blir folk fordrevet i Colombia. Likevel har voldsnivået

VERDENS VOLDELIGSTE BYER

18 av verdens 20 voldeligste byer ligger i Mellom- og Sør-Amerika.

1. Caracas, Venezuela	119
2. San Pedro Sula, Honduras	111
3. San Salvador, El Salvador	108
4. Acapulco, Mexico	104
5. Maturín, Venezuela	86
6. Distrito Central, Honduras	73
7. Valencia, Venezuela	72
8. Palmira, Colombia	70
9. Cape Town, Sør-Afrika	65
10. Cali, Colombia	64
11. Ciudad Guayana, Venezuela	62
12. Fortaleza, Brasil	60
13. Natal, Brasil	60
14. Salvador, Brasil	60
15. St. Louis, USA	59
16. João Pessoa, Brasil	58
17. Culiacán, Mexico	56
18. Maceió, Brasil	55
19. Baltimore, USA	54
20. Barquisimeto, Venezuela	54

Tallene utgjør antall drap per 100.000 innbyggere i 2015. Kilde: Citizen's Council for Public Security and Criminal Justice, Mexico

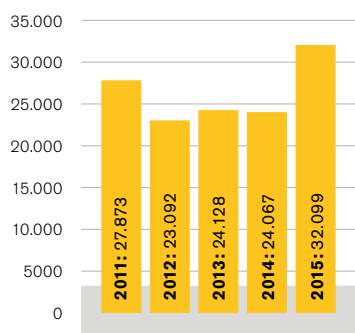
Foto: NTB SCANPIX/GETTY IMAGES/John Moore

I Colombia har over 220.000 mennesker mistet livet og langt over 6 millioner mennesker blitt drevet på flukt etter 50 år med væpnet konflikt.

150.000

Mexico arresterte 150.000 mellomamerikanere på vei til USA i 2015.

Nye flyktninger til Canada per år

Kilde: Citizenship & Immigration Canada

gått ned. Et annet positivt tegn er at den colombianske regjeringen også har innledet forhandlinger med den nest største geriljagruppen ELN. Men fremdeles er det en lang vei å gå for å bygge en varig fred i Colombia. I første omgang må rettighetene til den konfliktrammede befolkningen i **Colombia** respekteres, og de mest sårbare må få hjelp og beskyttelse.

Les landprofilen på flyktninghjelpen.no

Laveste immigrasjon til USA på 40 år

Mens antallet mindreårige migranter øker, er antallet papirløse immigranter i USA på vei ned. I 2015 var det færre pågrepelser av utledninger uten id-papirer på vei til USA over grensen fra Mexico enn noen gang tidligere de siste 40 årene, ifølge Departement of Homeland Security. Både USA og Mexico har skjerpet grensekontrollen, og Mexico får bistand fra USA til å øke kontrollen på grensen til Guatemala.

Mexico arresterte 150.000 mellomamerikanere på vei til USA i 2015. Det var nesten fordobling sammenliknet med året før. Det har i tillegg vært drevet informasjonskampanjer støttet av USA for å fraråde mellomamerikanere fra å migrere. Etter finanskrisen i 2008 har det vært flere meksikanere som reiser fra USA enn til USA.

De papirløse tema i valgkampen

Hva som skal gjøres med de 11 millioner papirløse immigranter i **USA**, er et stort tema i valgkampen. I november 2014 ga Barack Obama 4,7 millioner immigranter som hadde vært i landet minst fem år, mulighet til å søke om midlertidig oppholdstillatelse.

Republikanernes kandidat Donald Trump lover derimot å kaste ut alle immigranter som ikke har gyldig oppholdstillatelse. Dette har gjort ham omstridt også i egne rekker fordi republikanerne er avhengig av oppslutning blant de 55 millioner latinamerikanerne som bor i USA.

USA tar imot rundt 70.000 flyktninger fra hele verden hvert år. Per november 2015 hadde de til sammen bare tatt imot 2300 syriske kvoteflyktninger. President Obama har ytret ønske om at antallet blir nesten femdoblet til 10.000 i løpet av 2016. Etter terrorangrepene i Paris i

november 2015 vokste motviljen i USA, og 17 delstater gjorde det klart at de vil nekte å ta imot flere syriske flyktninger.

I Canada har den liberale regjeringen, som kom til makten i 2015, gitt løfte om at den ville ta imot langt flere syriske flyktninger enn den forrige regjeringen. Planen er å ta imot totalt 55.800 flyktninger i 2016, i tillegg til innpå 82.000 personer som følge av familiegjenforening.

Tørke og ekstremvær

Klimaendringer og naturkatastrofer har rammet Mellom-Amerika og Karibia spesielt hardt. Dårlig styresett, korrupsjon og mangel på utvikling har hindret effektive forebyggingsiltak.

I 2015 opplevde Mellom-Amerika og Karibia den verste tørkeperioden på mange år. Værfenomenet El Niño var årsaken.

I **Haiti** førte tørken til at innpå en tredel av befolkningen var uten sikker tilgang til mat. Flere steder økte matprisene med 60 prosent. Haiti er det fattigste landet på den vestlige halvkule, og storm og ekstremvær har gjentatte ganger rammet den fattige befolkningen svært hardt.

I Nicaragua og Det nordlige triangelet ble 3,5 millioner mennesker rammet av tørke som førte til en halvering av maisavlingene. To millioner av de tørkerammede hadde behov for nødhjelp. Spesielt småbønder og urfolk var utsatt. Tørken kan både føre til at flere drar fra landsbygda til urbane områder og emigrerer til andre land, ifølge FNs kontor for koordinering av humanitært arbeid (OCHA).

I 2015 opplevde Mellom-Amerika og Karibia den verste tørkeperioden på 30 år som følge av El Niño.

Kilde: redhum.org

Foto: Flyktninghjelpen/Tiril Skarstein

UTEN SKOLE: Yazan (8) og familien flyktet fra krigen i Syria og søkte sikkerhet i flyktningleiren Zaatari i Jordan. Men den unge gutten fikk ikke noen mulighet til å gå på skolen i fjor. Faren er bekymret for sønnens framtid.

Et nødhjelps- budsjett i krise

Yazan (8) er ett av 750.000 syriske flyktningbarn som ikke fikk gå på skolen i fjor. Et rekordstort gap mellom behovet for nødhjelp og tilgjengelige penger gjør at mange mennesker ikke får hjelp.

Tekst: Tiril Skarstein, medierådgiver i Flyktninghjelpen

den norske debatten snakkes det ofte om behovet for å hjelpe flyktninger og fordrevne der de er. Likevel, mange mennesker som er rammet av krig, konflikt og naturkatastrofer, får ikke den hjelpen de trenger. Resultatet er sult og mangel på skolegang og helsetjenester.

Naturkatastrofer og konflikter har ikke bare ført et økt antall mennesker på flukt de siste årene, de har også resultert i et

økt behov for nødhjelp. Og de tilgjengelige midlene vokser ikke i takt med behovet. Dermed øker gapet mellom hva som trengs og hva som leveres (se graf s. 32).

Den ferske rapporten *Too important to fail* der eksperter diskuterer det voksende finansieringsgapet, uttrykker det på en god måte: «Aldri før har verden vært så generøs mot mennesker som er rammet av konflikter og katastrofer, og aldri før har generøsiteten vært så utilstrekkelig.»

Selv Norge, som er en viktig giver, har de senere årene bidratt med en stadig mindre andel av det totale behovet for nødhjelp (se graf øverst på s. 33).

Mål om å nå alle

Verden har gjort store framskritt det er verdt å glede oss over: Flere barn går på skole, og barnedødeligheten og fattigdommen er redusert. Men samtidig opplever vi at noen mennesker faller utenfor.

Da Tusenårsmålene i fjor ble fulgt opp av de nye målene om bærekraftig utvikling, gikk vi fra et mål om å oppnå bedring for det store flertallet til et ambisiøst mål om å nå alle. Det vil bety at man trenger en forsterket innsats for de aller svakest, ikke minst i de mest ustabile, sårbare og konfliktfylte landene. Det er ventet at innen 2030 vil så mye som 62 prosent av verdens fattige bo i land preget av krig og konflikt, ifølge FN.

Innsatsen må trappes opp for flyktninger og internt fordrevne, for dem som lever i konfliktområder og for mennesker som er rammet av naturkatastrofer. For bak det økonomiske «finansieringsgapet» skjuler det seg enkeltindivider som frarøves muligheten til et verdig liv.

Menneskelige kostnader

De menneskelige kostnadene forsvinner ofte fra regnskapet. De er vanskelig å tallfeste. Men det er likevel disse kostandene det egentlig handler om. Mens nøden blir så fryktelig tydelig når den står på vår dørterskel, har underskuddet på det humanitære budsjettet ofte ikke noe ansikt.

La oss derfor snakke om Yazan. Han

har flyktet fra Syria og bor i flyktningleiren Zaatari i Jordan. I 2015 var 8-åringen én av 750.000 syriske flyktningsbarn i regionen som ikke fikk mulighet til å gå på skolen. Faren hans fortalte hvordan han desperat hadde forsøkt å innrulle sønnen sin på en av skolene i leiren, men uten å lykkes. Det var ingen plass til Yazan. Den unge gutten lekte ute i sanda, mens mange av de andre barna på hans alder var på skolen. Yazan kunne ønske han var én av dem. I stedet ble han i fjor et av ansiktene bak det store finansieringsgapet.

Det ble også syriske Asmaa (12) i Nord-Libanon, som opplevde at matrasjonene til familien ble kuttet. Plutselig måtte den unge jenta bære på bekymringer barn skal slippe å bære: Ville familien klare å skaffe nok mat til neste måltid? Mangel på støtte har gjort at mange foreldre har sett seg nødt til sende barna til arbeid i det uformelle arbeidsmarkedet for å berge familien.

De vi glemmer

Verst er situasjonen likevel i områder uten strategisk betydning, de neglisjerte

krisene ingen følger. Faktisk ligger fem av de ti mest underfinansierte krisene i fjor i Sahel, som i år topper listen over neglisjerte kriser (se s. 8). Det er også interessant å merke seg at alle de ti mest underfinansierte krisene utspiller seg i Afrika (se graf nederst på s. 33).

I tillegg er det slik at nødhjelpsappellene ikke alltid reflekterer det reelle behovet. På tross av at de humanitære appellene er det beste vi har å lene oss på når vi forsøker kartlegge behovene i et område, er disse langt fra perfekte. Ofte sier de mer om hva hjelpeorganisasjoner mener de kan gjøre enn om de reelle behovene. Hvor mye penger man tenker at det vil være mulig å få og hjelpeorganisasjonenes tilgang til mennesker i nød, er med å påvirke selve appellen.

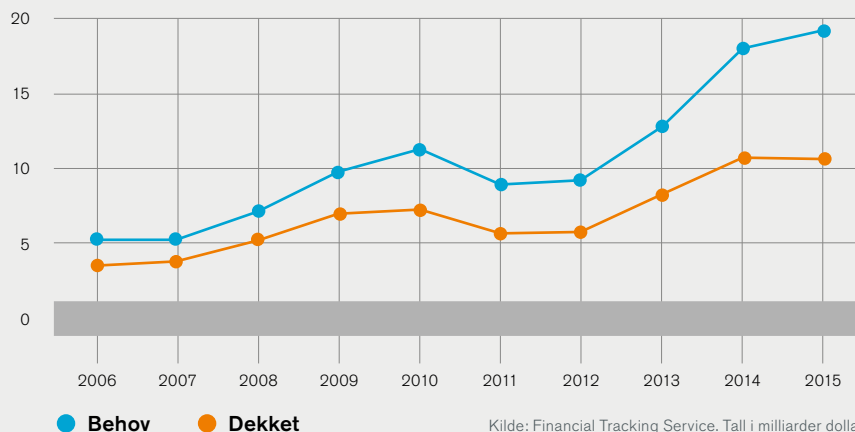
Et godt eksempel er Syria-appellene, der det i fjor ble bedt om rundt 7500 kroner per syrisk flyktning og andre mottakere i nabolandene, men bare en firedel av dette per syrer i nød inne i Syria. Det betyr ikke at det er mye billigere å drive nødhjelpsarbeid inne i Syria enn i nabolandene, snarere tvert imot. Men på grunn av de mange hindringene hjel-

INNSATSEN MÅ TRAPPES OPP FOR FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE, FOR DEM SOM LEVER I KONFLIKTOMRÅDER OG FOR MENNESKER SOM ER RAMMET AV NATURKATASTROFER.

Finansieringsgapet vokser

Behovet for nødhjelp har vokst langt raskere enn donasjonene det siste tiåret, dermed øker finansieringsgapet. Bare siden 2012 er behovet for nødhjelp mer enn doblet, i stor grad som et resultat av krigene i Syria og Irak. Selv om også bidragene fra giverland og private øker, holder ikke bidragene tritt med behovene. I 2015 ba FN om 19,3 milliarder dollar til nødhjelp, mer enn 150 milliarder norske kroner, men bare litt over halvparten (56%) av de nødvendige midlene ble lagt på bordet. Rundt 70 milliarder norske kroner mangler. Aldri før har gapet vært større.

pearbeidere møter i de konfliktrammede områdene, er ambisjonsnivået lavere. De menneskene man ikke tror det vil være mulig å nå ut med støtte til, er ofte ganske enkelt strøket fra regnestykket.

Redusere behovene

La oss gå tilbake til rapporten *Too important to fail* som var oppsparket til en debatt om finansieringsordninger på en global nødhjelpskonferanse i mai, Verdens humanitære toppmøte. Rapporten peker på tre løsninger som henger tett sammen: Behovene må reduseres, vi må mobilisere mer penger og nødhjelpen må bli mer effektiv.

Det beste vil selvsagt være å redusere behovene. Nødhjelp refereres ofte til som et «plaster på såret». Hver dag setter vi på nye plaster, men kun politiske løsninger kan bidra til at vi unngår flere sår eller lege dem som alt har oppstått. For å redusere behovet må politiske ledere bilette konflikter og kriger og sørge for at mennesker på flukt kan vende hjem eller gjenoppta sine liv på et nytt sted. Det høye antallet mennesker på flukt i verden i dag reflekterer ikke bare at vi står overfor enkelte store, relativt nye konflikter, slik som krigen i Syria, men viser også at vi har mislyktes med å løse flere av de langvarige konfliktene, slik som i Kongo, Colombia, Sudan og Sør-Sudan. Av de ti krisene som drev flest mennesker på flukt i eget land i fjor, hadde halvparten vært på lista i mer enn et tiår.

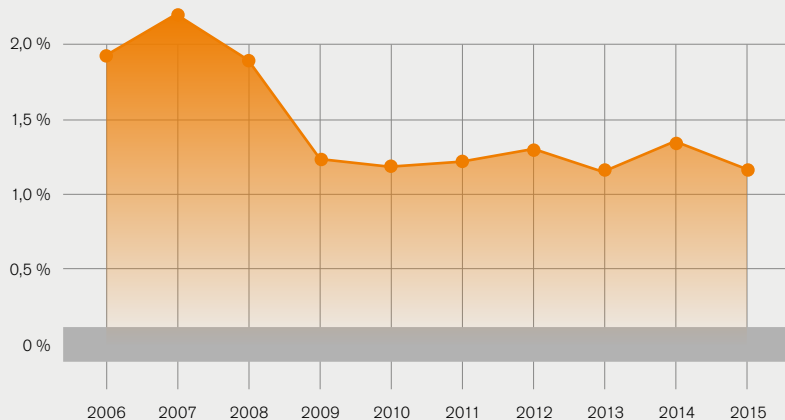
I tillegg må vi investere i forebygging av konflikter og bygge opp lands evne til å stå imot naturkreftene. Det er nemlig ikke noe naturlig over konsekvensene av en naturkatastrofe. Hvordan hus og annen infrastruktur er bygget, hvordan varslingsystemene og landets institusjoner fungerer, og hvor godt forberedt man er, kan være avgjørende for hvorvidt en storm, tørke eller et jordskjelv resulterer i en katastrofe.

Dessverre tyder mye på at antallet mennesker med behov for nødhjelp vil fortsette å øke. Dersom trenden fortsetter, vil det i 2030 være behov for 50 milliarder dollar til nødhjelp, langt mer enn dobbelt så mye som i dag, ifølge FN. Samtidig advarer Det internasjonale klimapanelet (IPCC) om at klima-relaterte katastrofer vil inntreffe med økt inten-

Norge er ikke noe unntak

På tross av at Norges bidrag til internasjonalt nødhjelpsarbeid har steget ganske jevnt i løpet av det siste tiåret, er heller ikke Norges bidrag i takt med behovene. Norge har bidratt til å dekke en stadig mindre andel av nødhjelpsappellene. En svekket kronekurs i senere tid har også gjort Norges bidrag mindre, målt i dollar. Faktisk ga Norge i fjor mindre penger til nødhjelp enn året før, dersom vi måler bidraget i dollar, slik FN gjør.

Norsk nødhjelp som % av beregnet behov

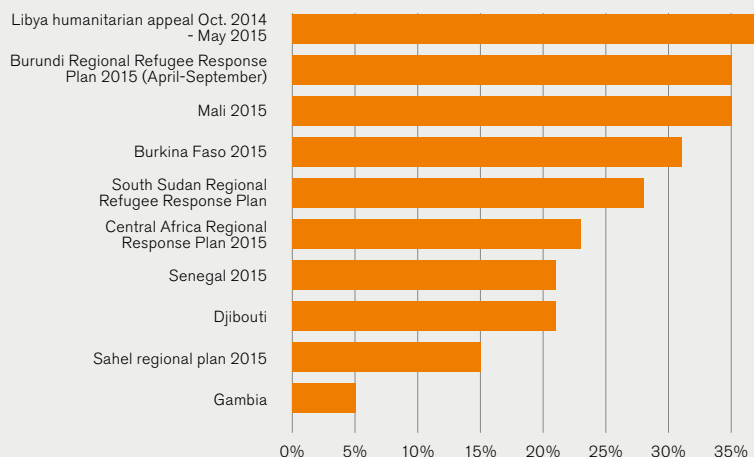

Kilde: Financial Tracking Service

De som ble glemt

Alle de ti mest underfinansierte nødhjelpskrisene i fjor utspilte seg i Afrika. Hvilke kriser som det er vanskelig å mobilisere givere til, avhenger blant annet av den politiske og strategiske betydningen av området og hvor stor oppmerksomhet krisen får i media. Selv om det varierer hvilke appeller som kommer nederst på lista, er det noen områder det alltid er vanskelig å mobilisere støtte til, slik som Mali, Burkina Faso, Djibouti og Den sentralafrikanske republikk.

De ti mest underfinansierte appellene i 2015

Kilde: Financial Tracking Service

sitet og frekvens. Det er med andre ord et akutt behov for å tenke nytt.

Effektivisere arbeidet

En annen måte å redusere behovet for penger på, vil være å sikre at vi får mer ut av hver krone. På tross av store forbedringer i nødhjelpsbransjen, er det alltid mulig å gjøre arbeidet mer effektivt. Ofte handler det om å ha evne og økonomi til å tenke langsiktig. Systemet er bygget opp for at FN og internasjonale organisasjoner skal svare på en krise ved å sette opp telt og andre raske, midlertidige løsninger. Men dagens fluktkriser varer ofte i lang tid. Det kan være politisk vanskelig å svelge der og da at leirene som etable-

res vil være der i tiår, ikke år. Men med et slikt realistisk perspektiv vil vi kunne spare penger ved å sørge for at mennesker får et skikkelig tak over hodet fra dag én, i stedet for telt som må skiftes ut hvert år. Infrastruktur for vann og strøm kan installeres, i stedet for at man i lang tid benytter dyre og forurensende generatorer og kjører vann i tankbiler.

I tillegg vil det være behov for innovasjon, om vi skal løfte nødhjelpsbudsjettet ut av den krisen vi i øyeblikket er inne i. Der det lar seg gjøre, har det for eksempel vist seg at utdeling av kort, kontanter og kuponger ofte er mer kostnadseffektivt enn å dele ut mat og andre nødvendighetsartikler til mennesker i nød. Dette er også foretrukket av mottagerne og gir dem større valgfrihet og verdighet. Studier viser, ikke så overraskende, at mottagerne vet best selv hva de har bruk for.

Øke finansieringen

Det er også knyttet håp til at innovative løsninger skal kunne være med å sørge for mer penger til nødhjelpsarbeidet, for eksempel gjennom globale «solidaritets-skatte» på flyreiser eller drivstoff. I dag er det også slik at det bare er et lite antall land som er med å bidra. 45 prosent av nødhjelpen som er rapportert inn til FN kommer fra bare tre land, USA, Storbri-

tannia og Tyskland (se grafikk). Det viser et akutt behov for å få nye givere på banen. Men det er også resultatet at en del bidrag ikke telles med. Tyrkia, Libanon, Jordan, Pakistan, Iran, Etiopia, Kenya og Uganda huser i dag mer enn halvparten av verdens flyktninger. Mange av dem bruker store beløp på støtte til gjestene. Det store globale ansvaret disse landene tar må anerkjennes på en bedre måte enn vi gjør i dag og de må få mer støtte.

Ja, vi kan!

Så, hvor vanskelig er det egentlig å lukke finansieringsgapet? I 2016 har FN og internasjonale organisasjoner bedt om rundt 170 milliarder kroner til nødhjelpsarbeid. Det er et stort tall. Men det utgjør likevel godt under 2000 kroner for hvert av de rundt 90 millionene menneskene som er dekket i appellene. Prisen for å hjelpe dem er heller ikke fryktelig mye høyere enn hva det kostet å arrangere sommer-OL i London, og betydelig lavere enn kostnadene for sommer-OL i Beijing og vinter-OL i Sotsji (se grafikk s. 35). Det er med andre ord fullt mulig å tromme sammen de midlene som skal til for å sikre at mennesker i nød får tilstrekkelig støtte til å klare seg og til å leve et verdig liv.

Krisen nødhjelpsbudsjettet er inne i er menneskeskapt, som kriser flest.

Avhengig av noen få, store givere

Nesten tre firedeler av alle pengene til nødhjelp kommer fra de ni største giverlandene, samt EU. De tre største giverne, USA, Storbritannia og Tyskland, står til sammen for 45% av totalen. Mennesker i nød er med andre ord helt avhengig av noen få, store givere. Både for å øke det totale beløpet og for å gjøre systemet mindre sårbart er det viktig å få nye givere på banen.

USA	6.253.442.528
EU	1.916.018.083
Storbritannia	1.605.161.188
Tyskland	1.127.853.969
Japan	793.970.501
De forente arabiske emirater	722.837.156
Sverige	626.620.802
Kanda	577.337.634
Saudi-Arabia	554.035.560
Nederland	540.639.860
Andre	5.267.635.731

Kilde: Financial Tracking Service.
Tall i dollar.

MED SKOLEPLASS: 12-åringene Yaseen (tv.) og Omar har flyktet fra Syria og har fått gå på skole i flyktingleiren Zaatar i Jordan. Flyktinghjelpen gir utdanning til barn i krise. Vårt mål er å gi en million barn på flukt skoleplass innen utgangen av 2017.

Foto: Flyktinghjelpen/Tiril Skarstein

Overkommelige kostnader

Heldigvis er det slik at på tross av de økende behovene, er det fullt mulig for oss i verden i dag å stenge hele finansieringsgapet. Beløpet som trengs, utgjør langt under halvparten av det det kostet å arrangere vinter-OL i Sotsji.

Vinter-OL i Sotsji

416 mrd.

Sommer-OL i Beijing

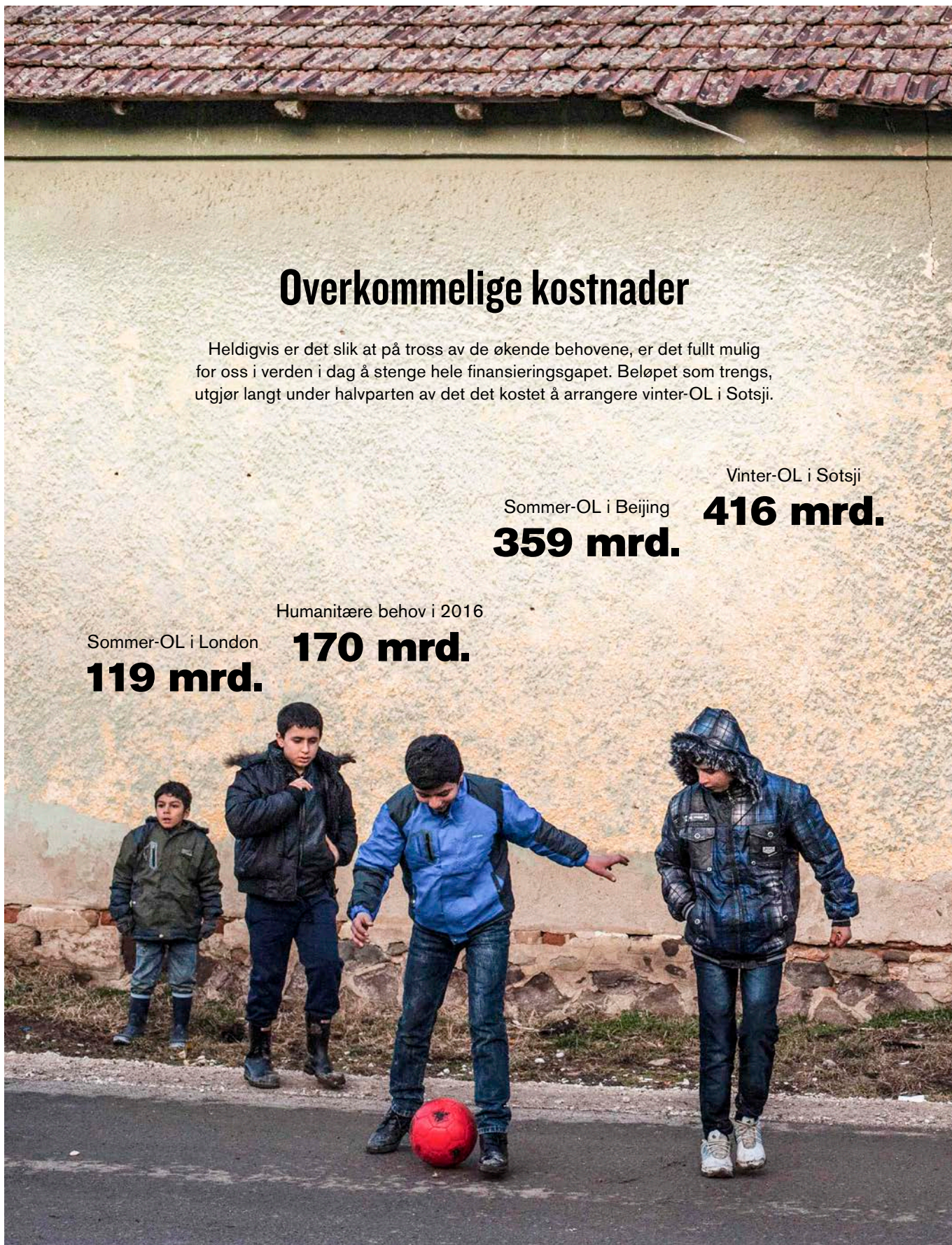
359 mrd.

Humanitære behov i 2016

Sommer-OL i London

119 mrd.

170 mrd.

Flyktninghjelpen er en norsk organisasjon som hjelper mennesker på flukt over hele verden.

Vi er raskt på plass der vi trengs mest. Vi vet hva som må gjøres, og vi gjør det.

Vi får hjelpen fram der nøden er størst. Da vi startet hjelpearbeidet etter andre verdenskrig, var behovet enormt. Det er det fortsatt. I sytti år har vi jobbet utrettelig for at mennesker på flukt skal overleve og bygge seg en ny framtid. Akkurat nå er vi til stede i både nye og langvarige kriser i 30 land. Der gir vi blant annet mat, husly, fri rettshjelp, og utdanning.

Vi står på flyktingenes side. Med erfaring, kunnskap og pågangsmot forsvarer vi rettighetene til folk på flukt, og varsler om urett og nød. Flyktninghjelpen er en sterk pådriver for at makthavere skal respektere flyktingers rettigheter. I tillegg driver vi IDMC, verdens fremste faktabase om mennesker som flykter i eget land.

Vi er raskt på plass i kriser. Vår beredskapsstyrke NORCAP er verdens mest brukte. 900 eksperter fra ulike land står klare til å rykke ut for å bistå FN og andre organisasjoner i humanitære kriser.

Flyktninghjelpen har 5.000 ansatte over hele verden. En liten andel jobber på hovedkontoret i Oslo, men de aller fleste av oss jobber ute i felt. Mange har selv vært på flukt.

I dag er rekordmange mennesker på flukt fra krig og forfølgelse. Ikke siden tiden etter andre verdenskrig har flere trengt vår hjelp. Flyktninghjelpen hjalp 5,4 millioner mennesker verden over i 2015, og med din støtte kan vi nå ut til flere.